Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Bondesen, Ingvor.
Titel | Title:	Æventyr : gamle og nye.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol.2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : H. Hagerup, 1893-1894
Fysiske størrelse | Physical extent:	2 Bd. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

F. - 96.

Det Kgl. Bibliotek
130024709494

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

INGVOR BONDESEN

ÆVENTYR

GAMLE OG NYE

ILLUSTRERERE AF HANS NICOLAJ HANSEN,
V. JASTRAU OG ALFRED SCHMIDT

ANDEN SAMLING

KØBENHAVN
H. HAGERUPS FORLAG
HOVEDKOMMISSIONÆR FOR NORGE: H. ASCHEHOUG & CO., CHRISTIANIA
1894

TRIERS' BOGTRYKKERI (H. J. SCHOU).

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Djævelen som Æventyrfigur.

En af de mærkeligste Skikkelser i Folkeæventyrene er Djævelen, eller som han i vore danske Æventyr sædvanlig kaldes, Fanden, og det mærkelige bestaar i, at han optræder som to vidt forskjellige Personer i Folketroen og i Folkedigtningen. I Følge Datidens Folketro er nemlig Djævelen Ophav til alle mulige Uheld og Ulykker, til Spedalskhed, Misfostre og Selvmord; han forfører Viljer og vier Sjæle til Helvedes Baal og Pine. Men til samme Tid, som denne Opfattelse af Mørkets Fyrste fylder Folkene med Rædsel og i det trettende Aarhundrede endog stiger til en sand Djævlekultus, bliver han i Folkedigtningen en helt anden. Her er han enten en »lystig Djævel«, der springer om paa Scenens Bræder med Horn og Hale og faar Prygl af gamle Kærlinger, eller han — som i Folkeæventyrene — er en »dum Djævel«, der stedse narres for sit velfortjente Bytte og torteres paa det ubarmhjertigste. Ja i Sagnene drives endog Løjerne saa vidt, at man lader ham gjøre Tjeneste som Vognhjul, saa han med krummet Ryg maa rulle af Sted gennem tykt og tyndt paa den mest fornedrende Maade.

Hvorledes kunne nu disse to hinanden saa stik modsatte Opfattelser forliges?

Først maa bemærkes, at Middelalderen i det hele taget er rig paa overraskende Modsætninger. Side om Side se vi ydmyg Selvfornægtelse og trodsig Voldtægt, asketisk Selvpinsel og ryggesløs Vellyst, barfodede Pilegrimme i Sækkelærreds Pjalter og snabelskoede Junkere med Bjælder langs Ærmerne. Grunden til disse skrigende Modsætninger er at søge i Samfundsordningen, som selv hviler paa de to principale Mødsætninger: Herredom og Trældom. Al Besiddelse, al Magt og Ære er i Hænderne paa Adel og Præsteskab, og disse to Stænder øve et Tyranni mod Folket, som kun kan kalde Modsætninger frem. Paa Verdenslivets Omraade møde vi alle Vegne Næveret, Mord, Rov og tøjlesløse Udskejelser, paa Aandslivets Omraade husere Helge-

ner, Trolde, Gengangere, Varulve og Djævle, og Smaaherskaberne i den usynlige Verden give ikke Prælater og Ridderskab noget efter i Vilkaarlighed og Egenraadighed. Medens Herregaarden idelig maner til Hoveri, Ægtkørsel, Landgilde og Leding, maner Kirken til Bøn og Faste, til Almisse og Valfart, til Bod og Messe, til Korsning og Knæling. Hvor er det muligt, at en hel Samfundsklasse i Længden kan udholde en saadan Dobbelttrældom!

Derfor er det klog Politik af Herrerne, at de ret hyppig give Almuen Lejlighed til at slaa Gækken løs og Lov til at lege Herskab en liden Stund, saaledes som det var Skik og Brug ved mange baade kirkelige og verdslige Fester. Allerede Romerne havde deres Saturnalier, der fejredes til Minde om den oprindelige Naturtilstand, da alle Mennesker vare Ligemænd, og ingen Standsforskel fandtes. Under Saturnalierne spillede Tjeneren Herre og Herren Tjener, Tyendet blev sat til Højbords, og Herrer og Damer vartede op. Fra disse Saturnalier nedstammede Hollændernes »Jokmaalen« og andre lignende Fester, af hvilke den mest udbredte var »Narrefesten«, der fejredes fornemmelig ved Nytaarstide. Den hørte til de kirkelige Fester og var kun et ubegribelig raat Vrængebillede af Gudstjenesten. En af de lavere Gejstlige ved Kirken blev udklædt som »Narrebiskop«, og de øvrige saavel højere som ringere Gejstlige, ligesom ogsaa Lægfolk, deltoge under allehaande Forklædninger i Festen. Maskerede Præster sang og dansede foran Alteret, medens Narrebiskoppen under stor Lystighed holdt Messe, og udklædte Kordrenge svang Røgelsekarret, i hvilket Røgelsen var gamle Støvlesaaler og stinkende Uhumskheder. Enhver tillod sig de største Friheder; nogle laa omkring ved Sidealtrene, drak og spillede Kort og Terninger, andre klædte sig fuldstændig af, andre sang uhøviske Viser og dreve de forargeligste Løjer. En anden Fest var »Æselfesten«, ved hvilken man under megen Lystighed førte et skrydende Æsel op ad Kirkegulvet til Højalteret. Naar man kunde tillade sig slige Friheder mod Kirken og de høje Prælater, vil man forstaa, at det gik ikke mindre vildt til ved de verdslige Fester, og Tallet paa slige Fester var stort.

I Virkeligheden ere disse Folkeforlystelser med deres hedenske Tøjlesløshed at betragte som en Art Sikkerhedsventiler for Samfundet, og de gjorde ogsaa deres Skyldighed som saadanne.; men paa Bunden af den store Folkekedel gærede ikke des mindre en stærk og retfærdig Harme imod Magthaverne og imod al den Vold og Vilkaarlighed, de øvede. Denne Harme kommer jævnlig til Orde i Folkedigtningen, saa vel den dramatiske som den episke og ikke mindst i Æventyrene, hvor den dog som oftest

giver sig Luft i en godmodig skæmtende Satire. I selve den Maade, hvorpaa Æventyret er bygget, ser man Tendensen: paa den ene Side staar Magten og Vilkaarligheden, paa den anden Ringheden og Forstødtheden i Følge med enten Snildhed og Djærvhed eller med Skønhed og Uskyld, og altid er det Magthaverne (Konger, Abbeder, Herremænd. Storbønder), der trække det korteste Straa — begunstigede ældre Søskende overfor Askepotten, den rette Datter overfor Stifdatteren; med andre Ord: det er Folket, som gennem sin Digtning holder Dom over Tyranniet under alle dets Skikkelser. Selv Naturmagterne ere ikke undtagne. Ud af oldhedenske, mytiske Erindringer digtes der om Kæmper og Trolde, stærke som Storm, Jordskred og Havbølger, men ogsaa som de blinde i deres Rasen. Kæmperne i »Den tapre Skrædder« og Trolden i »Moers Stump« ere Eksempler herpaa. Og Udgangen er altid den samme: Sejren og Sympatien følges Haand i Haand.

Hvad nu Djævelen angaar, staar han i Følge Kirkens Lære og Folkets deraf følgende Tro som hele Menneskehedens Svøbe, som den frygteligste af alle Magthavere. Digtningen giver ham et dertil svarende Ydre. I Kristendommens første Aarhundreder aabenbarer han sig som oftest i Skikkelse af en Løve, en Bjørn eller en Slange, senere hen, i Begyndelsen af Middelalderen, tænkes han i Lighed med de gamle Fauner og Satyrer med loddent Skind, hornet Pande, Hale og Bukkefødder; af Farve er han sort og sammenlignes derfor med Maurerne, der paa denne Tid optræde som Kristenhedens frygteligste Fjender. I Tyskland og Norden smelter hans Skikkelse omsider sammen med Odins, thi da de gamle Guder styrtes, slaas de i Hartkorn med Turser og Jætter, og det at »fare til Odin« bliver ensbetydende med at gaa til Helvede. Naar derfor Djævelen blandt de gotiske Folk i Middelalderen gerne viser sig iført spidspuldet Hat og folderig Kappe, saa ere disse Klædningsstykker sikkert et Laan fra Odinskikkelsen, ligesom Hestefoden, der her har afløst Bukkefoden, tør antages at være det sidste Minde om Odins otteføddede Ganger.*)

---

*) Ligesom Middelalderens Vasaller hvert Aar bringe Lensherren deres Hyldest, saaledes maa ogsaa Djævelens Vasaller (Troldmænd og Hekse) paa en bestemt Dag have et Møde med Djævelen. Dette vilde Tog gennem Luften St. Hans Nat er en Omdannelse af den keltiske og germaniske Myte om »den vilde Jagt«, for hvilken Mennesker forfærdede fly med Udraabet: »Odin farer forbi!« men i tyske Sagn hedder den vilde Jæger udtrykkelig Hackelberend, ɔ: den kappebærende.

Djævelen kan derfor ikke undgaa at dele Skæbne med Middelalderens andre Magthavere, og han maa i endnu højere Grad end nogen anden hjemfalde til Spot og Latter. Af Hovmod og Magtbegær har han djærvedes at storme Guds Trone; men den sejrrige Kristus har slynget ham ned i Helvedes Afgrund, og ihvor stor end hans Magt monne være, naar det gælder om at fremtrylle al Verdens Lyst og Herlighed eller fremmane Mørkets Hærskarer, maa han dog fly med Skamme, saa snart han hører Kristi Navn nævne eller ser Korsets Tegn. I Menneskeskikkelse har Kristus fældet ham; Mennesket i Pagt med Gud staar derfor som hans Overvinder, og Middelalderens Seirherrer kendte ikke til at skaane de overvundne.

Saaledes er da det mærkelige sket, at denne Guds og Menneskers Arvefjende er bleven til en dum og latterlig Narrefigur i vore Æventyr. *) At de tjenende Aander hos Mørkets Fyrste ikke ere bedre farne end deres Herskab, ser man i »Tornystret«, hvor en fattig Soldat bringer Djævlene til at dele Herberg med en lappet Skjorte og et Par hullede Sokker, indtil de under Hyl og Jamren blive hamrede til Døde af Smedesvendene.

Efter Reformationens Indførelse, hvor den stigende Evangeliekundskab fremmer og fæstner en mere bibelsk Opfattelse af Djævelens Væsen som Led i det lutherske Trekløver »Synden, Døden og Djævelen«, ophører temmelig snart Djævelen at figurere paa Scenen; i Preussen udstæder Hertug Albrecht Friedrich et bestemt Forbud derimod 1585 for Skolekomediernes Vedkommende, og kun i Æventyrene og i Sagnene vedbliver han end den Dag i Dag at spille Narrens Rolle.

Literatur: *G. Roskoff:* Geschichte des Teufels. *A. Réville*: Djævelens Historie. *Fløgel:* Geschichte des Groteschkomischen. *Birket Smith*: Djævelen og Narren (Danske Samlinger, 2. Række, 3. Bind). *N. M. Petersen:* Nordisk Mytologi. *J. Grimm:* Deutsches Mytologi. *Schindler*: Der Aberglaube des Mittelalters.

*) I de slaviske Folkeæventyr spiller Djævelen væsentlig den samme Rolle som i de gotiske. Dog er det værd at lægge Mærke til, hvorledes den slaviske Stammes milde, trohjertede Karakter ogsaa aabenbarer sig i deres Folkedigtning paa dette Punkt. Et Eksempel herpaa frembyder det efterfølgende märisk-valakiske Æventyr »Djævelen som Tjenestekarl«. Djævelen stjæler en Almisse fra de fattige, og denne Handling forekommer hans Stalbrødre saa nederdrægtig, at han i tre Aar forvises fra Helvede.

INDHOLD.

Side

Djævelen som Æventyrfigur. Et Forord..... I.

Snehvidelil (med Illustrationer af V. Jastrau)..... 103

Efter »Schneeweisschen« i Ludvig Bechsteins »Märchenbuch«. »Sneewittchen« i Grimms »Kinder- und Hausmärchen« afviger kun mod Slutningen ved, at Dronningen ved Snehvidelils Bryllup maa danse sig til Døde i et Par glødende Jærntøfler. Som bekendt pege de fleste Folkeæventyr paa en eller anden Maade tilbage til Orienten som deres oprindelige Kildespring; dette Æventyr synes i saa Henseende at danne en Undtagelse.*) Den faldende Sne, den ensomme Dronning ved sin Syramme, de uvejsomme Bjærgskove, Tryllespejlet, Dværgene og Æblet vise noksom, at denne Digtning er vokset paa oldgermanisk Grund, og det er, som om dens sjældne Skønhed, dens fine Natursymbolik og barnlige Moral har skærmet den mod Omdannelse. Varianterne ere faa og lidet afvigende indbyrdes; det er undgaaet den Ulykke at blive sammenkoblet med Stumper af andre Æventyr, og med Undtagelse af Glaskisten, som sagtens er en nyere Udsmykning, lyser den gotisk-germanniske Oldtid gennem hvert af Æventyrefs Træk. Det er en af Folkeæventyrenes reneste og lødigste Perler.

*) Motivet »hvid som Sne og rød som Blod« findes dog i et serbisk Æventyr af Karadschitsch: En Kejserprins gaar en Morgen paa Jagt hen over Snemarken; hans Næse begynder at bløde. Og da han ser, hvor smukt det tager sig ud med de røde Bloddraaber paa den hvide Sne, ønsker han sig en Kæreste saa rød som Blod og saa hvid som Sne.

Side

Manden uden Hjerte (med Illustrationer af V. Jastrau) 117

Smlgn. »Vom Mann ohne Herz« i Karl Müllenhoff: »Sagen, Märchen und Lieder der Herzogthümer Schleswig, Holstein und Lauenburg«, »Der Mann ohne Herz« i L. Bechsteins »Märchenbuch« og »Om Risen, som ikke havde noget Hjerte paa sig« i Asbjørnsen: »Norske Folke- og Huldre-Æventyr«.

Moers Stump (med Illustrationer af Alfred Schmidt) 133

Smlgn.: »Lille Prick« i »Sagor och Äfventyr af G. Djurklou«, »Guldsvin, Guldænder og Mundharpe« i E. T. Kristensens »Æventyr fra Jylland« og »Askeladden, som stjal Troldets Sølvænder, Sengetæppe og Guldharpe« i Asbjørnsen og Moe: »Norske Folke-Æventyr«.

Libienka (med Illustrationer af Hans Nicolaj Hansen) 143

Et czekisk Æventyr af J. Košin z. Radostova.

Tornystret (med Illustrationer af Alfred Schmidt) 158

Efter »For tre Skilling« i »Danske Folkeæventyr af Svend Grundtvig, Ny Samling.«

Djævelen som Tjenestekarl (med Illustrationer af Alfred Schmidt) 172

Smlgn. »Der böse Geist im Dienste« i Joseph Wenzig: Westslavischer Märchenschatz«. (Se Note Side VIII).

Askepot med Illustrationer af Hans Nicolaj Hansen) 184

Efter det serbiske Æventyr »Pepeljuga« ved Wuk Stephanowitsch Karadschitsch. Det afviger ikke lidet fra det Grimm'ske, navnlig ved det ejendommelige Træk med Moderen, der bliver forvandlet til en Ko og hjælper sin Datter ved at tygge Hørren, hvorefter Datteren trækker den færdigspundne Traad ud gennem Koens Øre. »Askepot« kan betragtes som typisk for de mange Æventyr om Stifmødre og er udbredt blandt alle Europas Folkestammer.

Snehvidelil.

Der var engang en Dronning. Hun sad ved Vinduet paa sit store Slot og syede Dagen lang, medens Sneen udenfor dryssede ned som fine, hvide Dun og lagde sig blødt og tæt og skinnende paa Grene og Kviste, paa Tage og Tinder. Hun

havde ingen Børn, og Kongen, hendes Husbond, var altid i Krig; derfor ønskede Dronningen tit og mangen Gang, at hun havde et lille Barn, en lille Pige, for at hun ikke skulde være saa alene. Som hun saaledes sad ved sit Arbejde, faldt hun i dybe Tanker og stak sig i Fingeren med sin Naal. Da hun saa de røde Bloddraaber mod den hvide Sne og Syrammen, som var af det sorte, kostbare Ibentræ, da sukkede hun ved sig selv: »Ak gid jeg havde en lille Pige saa hvid som Sne, saa rød som Blod og saa sort som Ibentræ!« Og dette hendes Ønske gik virkelig i Opfyldelse. Dronningen fødte en lille Prinsesse; og hendes Krop var hvid som den nyfaldne Sne, og hendes Kind og Mund vare saa røde som det dryppende Blod; men Haar og Øjne vare som det sorteste Ibentræ. Derfor kaldte Dronningen det yndige Barn Snehvidelil. Og nogen Tid derefter døde hun.

Kongen giftede sig igen, og altsaa fik den lille Prinsesse Stifmoder. Den nye Dronning var saa smuk, at ingen vilde tro det, førend de selv saa hende; men hun var stolt og forfængelig og havde et haardt Hjerte. Hun ejede et Tryllespejl, som besad den vidunderlige Egenskab, at det kunde svare paa alt, hvad man spurgte det om; men der var kun eet, som Dronningen brød sig om at vide. Hun plejede, naar hun stod i sin kongelige Pragt foran Spejlet, at sige saaledes:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

Og hver Gang sagde Spejlet:

»Jeg svarede før, som jeg svarer endnu;
Paa Jord er ej Kvinde saa fager som du!«

De Ord kunde Dronningen ikke høre tit nok; de lød som sød Musik for hendes Øren. Og hun vidste, at Spejlet talede Sandhed; det gør et Spejl altid.

Snehvidelil voksede op og blev den dejligste Pige, noget Menneske havde set for sine Øjne. Tilsidst var hun langt

dejligere end selve Dronningen. Da fremtog Dronningen en Dag atter sit Spejl og sagde:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

Da svarede Spejlet:

»I Verden vid, i Verden vild,
den fagreste Kvinde er Snehvidelil!«

Disse Ord gik som et Knivstik gennem Dronningens Hjerte, thi hun kunde ikke udholde den Tanke, at hun ikke længer var den største Skønhed i hele Verden. Derfor blev hun fra denne Stund af opfyldt af det bitreste Had mod sin Stifdatter, og hun havde ingen Ro Dag eller Nat for at pønse paa, hvorledes kun kunde fratage Snehvidelil sin store Skønhed. Da tænkte hun tilsidst: »Det bedste Raad bliver at slaa hende ihjel,« og da hun var bleven enig med sig selv om, at saaledes skulde det være, og da hun havde udtænkt, paa hvad Maade hun vilde udføre sit ugudelige Forsæt, kaldte hun paa sin Jæger, en gammel, trofast Tjener, som hun vidste, hun kunde stole paa.

»Hvad befaler eders Naade?« spurgte Jægeren.

»Jeg befaler«, sagde den onde Dronning, »at du tager Snehvidelil, Kongens Datter, og fører hende med dig ud i den tykke, vilde, mørke Skov, og naar du kommer midt ind i Skoven, skal du skyde hende ihjel, og bagefter skal du skære Hjerte og Lever ud af hendes Krop og bringe mig begge Dele som et sikkert Tegn paa, at du har opfyldt min Befaling.«

Jægeren gjorde, som Dronningen befalede; han tog den dejlige Prinsesse og slæbte hende med sig ind i den tykke, vilde Skov for at dræbe hende. Men den stakkels uskyldige Pige knælede ned for hans Fødder og bad saa mindelig for sit Liv, at Jægeren ikke kunde modstaa hendes inderlige Bønner og Taarerne i hendes blanke, sorte Øjne. Saa skød han i Stedet for Prinsessen en ung Hind, udskar dens Hjerte og Lever og bragte dem

til Dronningen, og denne mente nu, at hun havde et sikkert Bevis for Snehvidelils Død.

Men dybt inde i den tykke, sorte Skov gik Snehvidelil angest og ene. De spidse Sten skar hendes Fødder til Blods, de hvasse Torne reve hendes Klæder itu, og Vilddyrene brølede inde i Tykningen. Somme Tider kom de frem og stirrede paa hende med Øjne som den luende Ild; men de nænnede ikke at gøre hende Fortræd og luskede bort igen, naar de havde set lidt paa hende. Snehvidelil gik hele Dagen, saa langt, saa langt; hun gik over syv Bjærge.

Ved Aftenstid kom hun til et lille bitte Hus midt inde i Skoven. Hun lukkede Døren op og traadte ind, for hun var forfærdelig træt og baade sulten og tørstig. Inde i Stuen var der dækket Bord, og paa det stode syv smaa Tallerkener og syv smaa Bægere, og ved Siden af Tallerkenerne laa der syv smaa Skeer og syv smaa Gafler og syv smaa Knive. Paa hver Tallerken laa der et lille Stykke Brød og en Smule Grønt, i Bægrene var der Vin, og bag Bordet stod der syv smaa Senge paa Rad. Alt i Huset var saa hvidt og rent og net, at det var en Lyst. Snehvidelil spiste en lille Smule af hver Tallerken og drak et Par Draaber Vin af hvert Bæger; derefter lagde hun sig i den ene Seng; men den passede ikke til hende, saa lagde hun sig i den anden, og saaledes prøvede hun dem allesammen, og den sidste passede. Der slog hun sig til Ro, læste sin Aftenbøn og faldt i Søvn.

Noget efter kom de Folk hjem, som boede i Huset; det var syv smaa Bjærgmænd, og hver af dem havde et tændt Grubelys hængende foran paa sit Bælte. Derfor kunde de straks se, at der havde været nogen. »Hvem har siddet paa min lille Stol?« udbrød den første. »Hvem har spist af min lille Tallerken?« spurgte den anden. »Og hvem har drukket af mit lille Bæger?« sagde den næste og saa fremdeles indtil den syvende. Han raabte ganske forundret: »Men hvem er det, der ligger i min lille Seng?« Det maatte de alle syv hen at se; de lyste i Vejret med deres smaa Lamper, og der laa den yndige, unge Prinsesse og sov trygt og fast efter al sin udstandne Møje. De nænnede ikke at vække hende, men hele Natten igennem skiftedes de til at sove og vaage, saaledes at en af dem stedse var oppe.

Da det blev Morgen, og den unge Prinsesse saa de syv Dværge, blev hun angest for dem; men de vare gode og venlige mod hende og sagde, at de vilde ikke gøre hende Fortræd. Det gjorde de heller ikke, og de sagde, at hun maatte godt blive hos dem altid, saa kunde hun lave deres

Mad og rede deres Senge og holde hele Huset rent og net, og det vilde Snehvidelil gerne. Hver Morgen droge de syv smaa Bjærgmænd ud til deres Gruber dybt nede i Jorden, hvor de søgte efter Guld og Ædelstene, og om Aftenen kom de hjem, spiste deres Mad og sov i deres syv smaa Senge.

Den onde Dronning var nu atter glad og vel til Mode, for da hun havde set det blodige Hjerte og den blodige Lever, troede hun, at Snehvidelil var død, og at hun igen var den største Dejlighed i hele Verden. Hun skyndte sig til sit Spejl, satte sig foran det og spurgte som saa mangen Gang før:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde
paa Jord!«

Men da svarede Spejlet til hendes store Skræk:

»Hos gode Dværge, syv i Tal,
bag Bjærge syv du søge skal;
i Verden vid, i Verden vild
den fagreste Kvinde er Snehvidelil.«

Dronningen blev askegraa af Harme og svor, at Snehvidelil skulde dø for hendes

egen Haand. Hun afførte sig baade Fløjl og Silke, baade Perler og Guld og tog en grov og lappet Kjole paa. Dernæst malede hun sit Ansigt solbrændt og satte en Paryk af stride, røde Haar paa sit Hoved. Oven paa Parykken satte hun en stor Straahat med falmede Baand, og paa Nakken tog hun en Kramkiste med alle Slags Markedsvarer. Saaledes udrustet drog hun af Sted gennem Skoven og over de syv Bjærge og naaede Dværgenes Hus, hvor Snehvidelil som altid var ene hjemme.

Men Døren til Dværgenes Hus var laaset og lukket, thi Dværgene havde sagt til Snehvidelil, at hun skulde tage sig i Agt for, hvem hun lukkede ind, og mest for den onde Dronning. Altsaa maatte Dronningen banke paa, og med fordrejet Røst raabte hun, at hun var Landløbersken, der kom med sine Varer, hvis der var nogen, som vilde købe. Snehvidelil tittede ud af Sprækken, og da hun saa en vildfremmed, halvgammel Kone med sin Kramkiste staa derude og se sig om, betænkte hun sig ikke paa at lukke op og føre Konen indenfor. Denne krammede nu sine Sager ud og viste Snehvidelil sine Kniplinger, Perlesnore, Naale og Ringe, og Snehvidelil lod sig til sidst overtale til at købe et Halsbaand for ikke at lade Konen gaa bort med uforrettet Sag. Konen blev ogsaa rigtig glad over Handelen og vilde selv lægge Baandet om Snehvidelils Hals; men da hun skulde knytte det i Nakken, trak hun til af al Magt, saa Baandet snørede Halsen sammen paa den stakkels unge Prinsesse, og den onde Dronning gav ikke Slip, før Snehvidelil var kvalt og laa død paa Gulvet. Da lo hun højt af Glæde og skyndte sig hjem til sit Slot, det bedste hun kunde; nu vidste hun, at hun igen var den dejligste og fagreste Kvinde i Alverden.

Da Dværgene kom hjem om Aftenen, fandt de deres elskede Snehvidelil stiv og ligkold paa Gulvet, og de gode Dværge bleve uendelig bedrøvede ved dette sørgelige Syn. Men hurtig tog en af dem sin Kniv og skar Baandet over,

som sammensnørede Snehvidelils Hals, og en anden tog en Flaske med Guldvand og dryppede nogle Draaber deraf i Snehvidelils Mund. Straks begyndte hun at trække Vejret, og lidt efter lidt blev hun rigtig levende igen. Da Dværgene havde faaet at vide alt om den fremmede Kone, skønnede de, at det var den onde Dronning selv, og bade Snehvidelil paa det mindeligste aldrig mere at lukke nogen fremmed ind, naar hun var alene hjemme.

Næppe var den onde Dronning kommen tilbage til sit Slot, før hun ilede til Spejlet, og med sejrsstolt Glæde sagde hun:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

Men Spejlet svarede:

»Hos gode Dværge, syv i Tal,
bag Bjærge syv du søge skal;
i Verden vid, i Verden vild
den fagreste Kvinde er Snehvidelil!«

Dronningen gnistrede af Harme; Snehvidelil skulde ikke undgaa hende.

Atter forklædte den onde Dronning sig som en omløbende Kræmmerske, men denne Gang malede og sminkede hun sig helt anderledes, og hun gjorde det saa godt, at ikke engang hendes egen Kammerjomfru kunde kende hende. Derpaa drog hun paa ny over de syv Bjærge og bankede paa Dværgenes Dør.

Snehvidelil svarede paa hendes Banken, at hun maatte ikke lukke op for noget Menneske. »Ja, ja,« sagde Landløbersken; »men se paa mine Varer tør du vel nok,« og saa viste hun Snehvidelil alle de smukke Ting, hun havde at sælge. Til sidst viste hun hende en Kam, der glinsede i Solen som det pure Guld, og just en saadan Kam havde Snehvidelil i lang Tid ønsket sig. Da kunde hun ikke længer modstaa Fristelsen, men aabnede Døren for Konen og købte Kammen af hende. Landløbersken vilde dernæst

vise Prinsessen, hvorledes hun skulde kæmme sig med den, og lod Kammen glide gennem hendes sorte Haar. Men Kammen var forgiftet, og næppe var den løbet to eller tre Gange gennem Haaret, før Giften virkede, og Snehvidelil faldt død om paa Gulvet. »Nu vil vi se, hvad der bliver af den Skønhed,« mumlede den onde Dronning og vendte tilbage til sit Slot.

Heldigvis var det Aften, og da de syv Dværge traadte ind og saa deres søde Snehvidelil ligge død paa Gulvet, fandt de snart den gyldne Kam. Næppe havde de fjernet den fra hendes Haar, før Prinsessen atter kom til Live og var frelst for denne Gang; men mere indtrængende end før bade de syv Dværge, at hun aldrig, aldrig mere vilde lukke op for noget Menneske, naar hun var alene hjemme.

Den onde Dronning greb atter sit Spejl, og med ondskabsfuld Glæde sagde hun:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

Men Spejlet svarede som sidst:

»Hos gode Dværge, syv i Tal,
bag Bjærge syv du søge skal;
i Verden vid, i Verden vild
den fagreste Kvinde er Snehvidelil!«

Da svulmede Hjertet i den onde Dronning som Bugen paa en Tudse, og hun svor, at hun vilde dræbe Snehvidelil, om det end skulde koste hende selv Livet. Hun fyldte en Kurv med smukke Æbler, søgte det allersmukkeste ud, som var rødt paa den ene Side, gult paa den anden, og gjorde det giftigt paa den røde Side; derpaa forklædte hun sig som Bondekone og gik atter over de syv Bjærge til den lille Dværgehus.

Men Snehvidelil var endelig bleven klog af Skade og vilde ikke lukke op for Konen. »Du maa, som du vil«, sagde Bondekonen; »jeg kommer nok af med mine smukke Æbler alligevel.« — Der har du et for ingenting. Det skal du have, fordi du er saa smuk.« Og dermed holdt hun det giftige Æble op for Snehvidelil.

Snehvidelil takkede Konen saa mange Gange; men hun turde ikke modtage noget af fremmede, sagde hun.

»Ej, min rare Dejlighed!« sagde Bondekonen. »Du er maaske bange for, at du skal blive syg, hvis du spiser et af mine Æbler. Nu skal jeg vise dig, at de nok er værd at slaa Tand i, og du kan ikke tænke dig, hvilken fin Smag de har. Nu bider jeg først, og saa bider du næst.«

Den onde Dronning tog et Bid af Æblet af den Side, som ikke var forgiftet, og derpaa rakte hun den røde Side frem imod Snehvidelil. Da bed Prinsessen et lille Stykke af Æblet og netop paa det allergiftigste Sted. Og i samme

Stund virkede Giften, og Snehvidelil faldt død om paa Gulvet.

Saaledes fandt de gode Dværge hende, da de kom hjem om Aftenen, og det var tredje Gang, de havde den Forskrækkelse. Men i hvor meget de end søgte efter Aarsagen til hendes Død, kunde de ikke finde den, og heller ikke det underfulde Guldvand kunde kalde hende tilbage til Livet. De gode Dværge lagde da Liget paa en Baare, og i tre Dage sade de grædende omkring Snehvidelils døde Legeme; efter de tre Dages Forløb tænkte de at ville jorde hende. Men hvor undrede de sig ikke, da Snehvidelil den fjerde Dags Morgen endnu var lige saa smuk som altid; det saa ganske ud, som om hun kun sov en naturlig Søvn. De nænnede derfor ikke at begrave hende, men gjorde en kostelig Kiste af Glar; der lagde de hende i, og paa Kisten skreve de: Snehvidelil, en Kongedatter. Derefter bare de Kisten op paa et af de syv Bjærge og skiftedes til at holde Vagt ved den. Og ude fra den store Skov kom Dyrene og græd over Snehvidelil: Uglen, Ravnen og den lille Due.

I Aar og Dag stod Kisten paa Bjærget, men endnu var Snehvidelil hvid som Sne og rød som Blod og sort som Ibentræ. Endnu bestandig holdt de gode Dværge skiftevis Vagt og sørgede over deres søde Snehvidelil; men hjemme paa Slottet gik den onde Dronning og nød sin Sejr; thi saa ofte hun nu tog Spejlet i Haand og sagde:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

saa svarede Spejlet som i gamle Dage:

»Jeg svarede før, som jeg svarer endnu;
paa Jord er ej Kvinde saa fager som du.«

Da hændte det engang, at en ung, smuk Kongesøn forvildede sig mellem de syv Bjærge. Han fandt det lille Dværgehus og saa Kisten med den underskønne Prinsesses Lig under Glaslaaget. Da han nu tillige læste Indskriften:

Snehvidelil, en Kongedatter, saa bad han Dværgene, om han maatte tage Kisten med sig; han vilde betale dem derfor, saa meget de vilde forlange. Men Dværgene svarede: »Vi har Guld i Overflod og giver ikke Kisten fra os for nogen Pris i hele Verden.« »Saa forær mig den«, bad Kongesønnen. »Jeg skal give den Plads i min prægtigste Sal; mine Drabanter skal vaage derinde baade Nat og Dag, og jeg skal elske Snehvidelils Minde til min sidste Stund.«

Da rørtes de gode Dværge, og de gave Kongesønnen Snehvidelils Legeme i Glarkisten. Derpaa befalede Kongesønnen sine Tjenere, at de varsomt skulde bære Kisten bort imellem sig; selv fulgte han efter tung i Sinde.

Saaledes vandt de et Stykke Vej frem; men paa een Gang snublede den ene af Prinsens Tjenere, ved at hans Fod stødte mod en Trærod. Det gav et heftigt Stød i Kisten, thi Tjeneren var lige ved at falde, og ved dette Stød fløj Æblebidden ud af Snehvidelils Mund; thi hun var falden om som død, endnu inden hun havde sunket den forgiftede Bid. I samme Stund aabnede hun Øjnene, og Livet vendte tilbage. Kongesønnen befalede sine Tjenere at sætte Kisten ned paa Jorden og at aabne Laaget; selv tog han Snehvidelil i sine Arme og løftede hende ud. Hun fortalte ham alt, hvad der var hændet hende, og Kongesønnen førte hende hjem til sit Slot og bad hende om, at hun vilde blive hans Brud. Det vilde Snehvidelil gerne, og Prinsen lod Brylluppet forberede med kongelig Pragt. Mange Gæster bleve indbudue, og blandt dem var ogsaa den onde Dronning. Hun iførte sig sit kostbareste Skrud og fuld af Skønhed og Majestæt greb hun Spejlets gyldne Fæste:

»Se ud, mit Spejl, i Syd, i Nord,
og nævn mig den fagreste Kvinde paa Jord!«

Da svarede Spejlet:

»Et Navn, et Ord — rid ud! — rid ud!
Se selv den Dronning, som i Dag staar Brud!«

Ved disse Ord var det for Dronningen, som en iskold Haand klemte hende om Hjertet, og hun besluttede at blive hjemme fra Festen. Men i næste Stund grebes hun af Nysgerrighed efter at se, om den unge Dronning virkelig skulde være fagrere end hun selv, og red bort fulgt af sit prægtige Følge. Da hun kom til det fremmede Slot, traadte Snehvidelil hende i Møde, straalende i al sin Fagerhed og Ynde, og da var den onde Dronning nær ved at synke i Jorden af Skam og Rædsel.

Men Snehvidelil var ikke alene den fagreste Kvinde i hele Verden; hun havde tillige et stort og ædelt Sind; derfor vilde hun ikke tage Hævn over sin Stifmoder, skønt denne havde voldt hende saa megen Ulykke og Fortræd. Frit og uhindret fik den onde Dronning Lov til at vende tilbage til sit Slot. Og da hun ikke længer saa nogen Udvej til at faa Snehvidelil i sin Magt, vendte hun hele sin Vrede mod Tryllespejlet. Men i samme Nu, som hun greb det for at slynge det mod Gulvet og knuse det, snoede en giftig Snog sig ud fra Bagsiden af Spejlet og borede sig ind i Dronningens Bryst og aad hendes onde Hjerte, saa hun døde i stor Pine; men Snogens Navn var Avind.

Manden uden Hjerte.

Der var engang en lærd Mand. Han var saa lærd, at han godt kunde have opfundet Krudtet og opdaget Amerika, hvis han havde villet, for ingen af Delene vare kendte i hans Tid; men han brød sig ikke om at gavne andre Mennesker; han vilde bare have Lov til at skøtte sig selv, blive klogere end alle andre og ved sine Granskninger finde Lykken. Han indbildte sig ikke som visse Folk, at Lykken er det samme som rigtig mange Penge, eller at den er en Karet med fire Heste for, eller at den er al Verdens Lyst og Morskab; den lærde Mand vidste, at Lykken er en Naturkraft ligesom Stormen eller Lynilden, og han skulde nok være Mand for at finde den.

Han granskede aarle og silde baade ude i Naturen og i de mange gamle, underlige Bøger, som han havde inde i sin Stue; men tit og ofte blev han forstyrret og afbrudt i sit Arbejde ved andre Menneskers Ondskab og Ubetænksom-

hed. Saaledes hændte det engang, at hans gamle, tro Tjenestepige blev syg og hverken kunde lave hans Mad eller rede hans Seng. Skønt han straks jog hende af sin Tjeneste, saa syg hun var, havde han dog i den Anledning mange Bryderier, og desuden faldt det ham vanskeligt at faa en ny. En anden Gang blev han overhængt af en fattig Enke, som skildrede ham sin Nød og Ulykke saa indtrængende, at han nær havde ladet sig røre til at yde hende lidt Hjælp, og skønt han lykkelig og vel modstod Fristelsen, spildte hun dog adskillige Minutter af hans kostbare Tid og bragte med sine Bønner og Klager Uro i hans Tanker. Endelig, for at nævne endnu et Tilfælde, døde hans gamle Fader, og han maatte ofre en halv Dag for at være tilstede ved hans Jordefærd. »Bare man ikke havde noget Hjerte!« sukkede den lærde Mand. »Det er det, der er Skyld i alle Ulykker og Genvordigheder.«

Naar den lærde Mand var i sin Stue, var han gerne sysselsat med at smelte, koge og blande de mærkværdigste Ting; han haabede paa denne Maade at opdage den skjulte Naturkraft, Lykken boede i. En Dag havde han en lille Gryde staaende over Ilden paa sin Skorsten. Det var sjældne Sager, der var i Gryden. Tre Draaber Rotteblod, Saft af Bulmeurt og Celedonia, Fingeren af en Tyv, som var hængt i Galgen, fire sorte Snegle, et Frøhjerte og lidt Troldspyt. Det hele stod i Kog. Nu tog den lærde Mand en lille, grøn Flaske og hældte deraf nogle Draaber i Gryden. Straks begyndte en hvid Damp at løfte sig i Vejret, og Dampen blev til en menneskelig Skikkelse, til en lille Mand med et stort, farveløst Ansigt og en bred, mimrende Mund. Den lærde Mand var nær gaaet bag over af Skræk og Undren. Mon det var Lykken selv, han havde fremkaldt?

»Hvad ønsker du?« spurgte Skikkelsen med den mimrende Mund og saa paa ham.

»Hvad jeg ønsker!« stammede Vismanden. »Jeg ønsker Lykken.«

»Ja hvad forstaar du ved Lykken?« spurgte Skikkelsen. »Du maa udtrykke dig tydeligere.«

»Hvad jeg forstaar ved Lykken? Lykken er en Kraft i Naturen — —«

»Du maa skynde dig, mens jeg er her. Vil du have Penge?«

»Nej. Penge volder Ulykke. Jeg bryder mig ikke om Penge.«

»Vil du have en Karet med fire Heste for?«

»Nej, nej!« raabte den lærde Mand. »Nej, jeg for-

langer kun eet, jeg ønsker kun eet, at jeg ikke havde noget Hjerte.«

»Skal jeg tage dit Hjerte?»

»Ja tag det, men gem det saa vel, at ingen kan finde det og gøre det Fortræd!«

»Ude ved Rigets Grænse ligger en umaadelig Skov; midt i Skoven er en Sø; midt i Søen staar en Borg, hvor intet levende Væsen bor. Skal jeg gemme det der?«

»Ja, gem det der!« sagde den lærde Mand. »Femten Favne dybt i Jordens Skød. Saa kan jeg leve til Verdens Ende, saa bliver jeg fri for baade egne og andres Sorger, saa kan jeg først ret uforstyrret granske Naturens Hemmeligheder og blive visere Aar for Aar. Saa har jeg fundet Lykken.«

I samme Øjeblik forsvandt Skikkelsen, og Gryden hørte op at dampe. Den lærde Mand fornam ligesom et koldt Stik i sin venstre Side. Han havde ikke mere noget Hjerte.

Efter denne Dag følte han en Fred og Ro i sit Indre som aldrig før. Han kunde staa Ansigt til Ansigt med den bitreste Nød, uden at den rørte ham, og Tanken derom forfriskede ham hver Gang over al Maade.

I Nabolandet regerede en Konge, som havde tre voksne Sønner. En Dag bade de Kongen, deres Fader, om Lov til at rejse ud i Verden for at søge deres Lykke; men Faderen vilde kun give de to Lov til at rejse, for at Riget ikke skulde savne en Arving, hvis en Ulykke skulde times dem under Vejs. Saa gjorde de to ældste sig færdige til Rejsen.

»Hvad forstaar I egentlig ved Lykken?« spurgte deres Fader. »Hvad er det, I vil finde?«

»Vi vil finde os hver en dejlig og sød Prinsesse, og hende vil vi gifte os med,« svarede de to Sønner. »Er der nogen større Lykke for to raske og modige Ungersvende?

»Tag en med til mig!« sagde den yngste Broder, som skulde blive hjemme.

Det lovede de, og saa droge de af Sted.

En Aften kom de til en stor Skov. I Udkanten af Skoven laa et lille Hus, og i det boede den lærde Mand. Han var flyttet ud i denne Ensomhed for ret uforstyrret at kunne granske Naturens Hemmeligheder; han var nu over hundrede Aar gammel og var vidt og bredt frygtet som en stor Troldmand.

De to Kongesønner bade den lærde Mand om Herberg; de vidste hverken, at han var Troldmand eller lærd.

Men den lærde Mand sagde, at han boede ganske alene og kunde ikke give Herberg til nogen.

»Ja vi bliver her alligevel,« sagde de to Ungersvende. »Jeg skal sige dig, vi er Kongesønner og vant til at faa vor Vilje.«

Dermed lagde de deres Madposer paa Bordet, satte sig mageligt til Rette og gave sig til at spise. Troldmanden skulede til dem, og det saa ud til, at han havde ondt i Sinde.

»Hvor kan det være, at du bor her alene?« spurgte den ene Kongesøn. »Hvorfor er dine Børn ikke hos dig?«

»Fordi jeg ingen Børn har«, svarede den lærde Mand og saa mere og mere lumsk ud.

»Stakkels Mand,« sagde den anden. »Og din Kone er maaske død for mange Aar siden?«

»Jeg har aldrig haft nogen,« sagde den lærde Mand. »Jeg skøtter mig selv og forlanger kun at have Fred, navnlig for alle paatrængende Personer.«

»Herregud, dit gamle Skrog!« udbrød den første Kongesøn. »Jeg har ondt af dig. Kom herhen, og faa dig et Bæger Vin! Du kan trænge til at blive lidt varm om Hjertet!«

»Ja det kan du,« sagde den anden Kongesøn. »Arme Knark! hverken Kone eller Børn! Nu er vi paa Vej ud i

Verden for at finde os hver en dejlig, ung Kone, for man er dog ikke noget rigtigt Menneske, førend man har holdt Bryllup.«

»Hvad siger du, om vi tog en med til dig!« sagde den første Kongesøn. »Saa slap du for at lave Mad og rede Seng, og saa havde du nogen til at hjælpe dig i din Alderdom.«

Den lærde Mand gik tilbage i Stuen og satte sig i den mørkeste Krog. Han sad saa stille, at Kongesønnerne til sidst glemte, at han var der. Først da de vare færdige med deres Maaltid, og de rejste sig, kom han atter frem.

»Ja saa kan I blive her i Nat«, sagde Troldmanden, »og I maa ogsaa gerne tage en Kone med til mig. Jeg har overtænkt eders Tilbud. Er hun af den rette Slags, kan hun nok være mig til Nytte, og hvis ikke, kan jeg let blive af med hende igen.«

»Men hvis vi skal finde en af en passende Alder«, sagde den anden Kongesøn, »saa frygter jeg for, at hun gaar i Stykker for os, inden vi faar hende hertil.« Og saa lo begge Kongesønnerne, saa det klukkede i dem.

Næste Morgen droge de videre, og omsider kom de til et stort Kongeslot. Der var tre Prinsesser, den ene dejligere end den anden. Hver af Kongesønnerne fik sin, og den yngste skulde deres Broder have. Saa rejste de igen den samme Vej tilbage, de vare komne. Prinsesserne vare med.

Troldmanden stod uden for sin Dør og ventede paa dem, da de kom. Han nikkede til dem og saa meget fornøjet ud, da han blev var den tredje Prinsesse. »Hende er det altsaa, der skal være min,« sagde han.

Men den tredje Prinsesse blev lang i Ansigtet ved disse Ord og saa forfærdet fra den ene af Kongesønnerne til den anden. De lo begge, klappede Troldmanden paa Skuldrene og forklarede ham, at hun var bestemt for deres yngste Broder, som var hjemme. De paastode, at de havde ikke

kunnet finde nogen passende Kone for ham; han var bleven for gammel, mente de, og maatte helst slaa alle Giftetanker af Hovedet. Og saa lo de igen, og alle Prinsesserne lo med, den ene højere end den anden.

»Naa, det er paa den Maade, Kongesønner holder Ord!« sagde Troldmanden og vendte det hvide ud af Øjnene. »Men siden I ikke vil have mig med i Lystigheden, saa er det bedst, vi faar gjort Ende paa den.« Dermed tog han en lille, sort Stav frem af sit Bælte og rørte med den ved de to Kongesønner og deres to Prinsesser, og i samme Stund forvandledes de til Sten. Men den tredje Prinsesse tog han ved Haanden og førte hende ind i Huset.

»Nu bliver du hos mig,« sagde han, »og gør alt, hvad jeg siger, du skal gøre! Hvis ikke du er god og føjelig, saa faar du samme Skæbne som dine Søstre.«

God og føjelig var hun, og hun ydede ham al den Tjeneste, han forlangte; men Dag og Nat græd hun over den grufulde Ulykke, som havde ramt hende og hendes Søstre. Forgæves tiggede og bad hun den gamle Troldmand om at have Barmhjertighed; han lo kun ad hendes Taarer og blege Kinder, og det frydede ham nu end mere, at han ikke havde noget Hjerte.

Men Prinsessen kunde ikke bære al den Kummer og Græmmelse og hentæredes Dag for Dag. Troldmanden lagde omsider Mærke dertil, og da Prinsessen i alle Maader tjente ham saa vel, blev han angest for at skulle miste hende. Saa sagde han en Dag til hende:

»Jeg ser, at du ikke kan bære din Sorg. Jeg vil derfor skaffe dig af med den.«

»Vil du endelig lade dig røre?« spurgte Prinsessen. »Vil du give mig Friheden og redde Kongesønnerne og mine ulykkelige Søstre.«

»Det er Talen slet ikke om,« sagde han haardt. »Men jeg vil skaffe dig af med dit Hjerte, saa kan du ikke mere sørge.«

»Med mit Hjerte!« udbrød Prinsessen forundret.

»Nu ja, det lader sig gøre. Jeg selv er for længst bleven denne urolige Ting kvit og befinder mig vel derved.«

»Har du intet Hjerte?« spurgte Prinsessen.

»Ikke en Trævl,« svarede Troldmanden og smilede.

»Hvor er da dit Hjerte?«

»Det er gemt saa godt, at ingen kan gøre det Fortræd. Derfor kan jeg ikke dø. Jeg skal nu gemme dit lige saa godt.«

Prinsessen gyste. »Aldrig! udbrød hun. »Jeg vil heller sørge mig til Døde end leve uden Hjerte.«

»Ja ja, du kommer nok paa andre Tanker,« svarede Troldmanden. »Nu kan du tænke over Sagen.«

»Jeg vil i alt Fald først vide, hvor dit er gemt, førend du faar Lov til at gemme mit.«

»Naa, om du vil vide det,« sagde den gamle og lod sine Øjne løbe rundt i Stuen, »saa sidder det vel forvaret i Sengestolpen.«

Hele den følgende Dag var Troldmanden ude i Skoven. Han havde der en Grotte, som han kunde sidde og gruble i, naar han vilde være ret uforstyrret.

Da han ved Aftenstid traadte ind i sin Stue, fandt han til sin Forundring Sengen bestrøet med Kviste og Blomster og Sengestolpen omvunden med en grøn Guirlande. Han spurgte Kongedatteren, hvad det skulde betyde.

»Jeg tænkte, at det kunde glæde dit Hjerte,« sagde Prinsessen. »Du fortalte mig jo i Gaar, at det sad i Sengestolpen.«

»Ha ha ha!« lo Troldmanden. »Saa du troede paa den Historie, din Gaas! Nej, mit Hjerte er bedre gemt end som saa.«

Hun tiggede og plagede nu den gamle Mand hele den Aften og næste Morgen, for at han for Alvor skulde sige hende, hvor hans Hjerte var gemt. Hun vilde saa gerne glæde det.

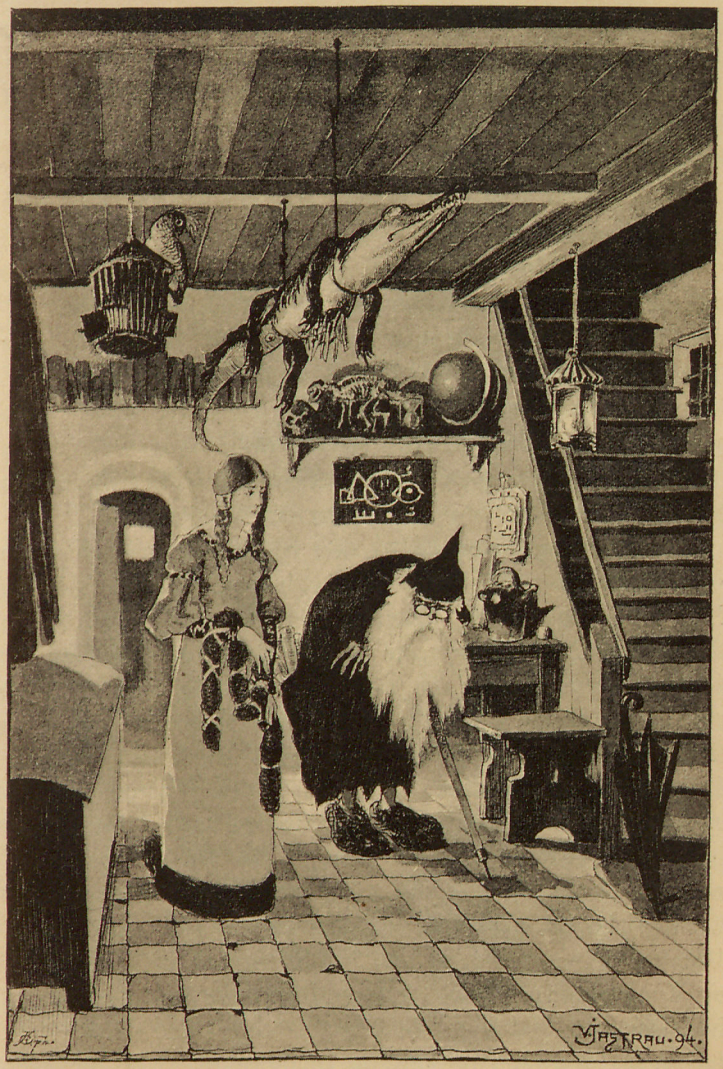
V. ASTRAU. 94.

Da indbildte den lærde Mand hende, at hans Hjerte sad i Dørkarmen. »Men mit Hjerte glæder sig ikke ved slige Narrestreger,« føjede han til, »saa du skal ikke gøre dig nogen Ulejlighed.«

Ikke des mindre havde Prinsessen atter pyntet op med Blomster og Grønt rundt om hele Døren, da Troldmanden kom hjem hen imod Aften.

Da lo han igen og sagde, at hans Hjerte var bedre gemt end som saa.

Men nu blev Prinsessen vred og erklærede, at hvis han ikke sagde hende den rene Sandhed, skulde han aldrig faa Lov til at gemme hendes Hjerte. Saa vilde hun dø af Sorg, og saa kunde han have det saa godt.

Da Troldmanden nødig vilde miste hende, maatte han altsaa ud med Sandheden. »Dybt inde i Skoven ligger en Sø,« sagde han; i Søen ligger en Borg, og i Borgen, femten Favne under Jorden — der ligger mit Hjerte.«

Imidlertid gik Kongen og den yngste Kongesøn hjemme og ventede forgæves paa de bortdragne. Men da Aar og Dag vare gaaede hen, uden at man hørte det mindste om dem, besluttede den yngste Broder sig til at drage ud for at søge dem op og om muligt frelse dem, hvis de vare stædte i Nød og Fare. Kongen vilde ikke give ham Lov til at rejse, men han bad og bønfaldt saa længe, at hans Fader omsider gav efter, og saa drog den yngste Kongesøn af Sted ad samme Vej, som hans Brødre vare dragne. Det hændte da ogsaa, at han kom til det Hus, hvor Troldmanden boede. Men denne var ikke hjemme; han sad ude i sin Hule og grublede, og Prinsessen var ganske ene. Prinsen syntes aldrig, at han havde set saa dejlig en Pige, og Kongedatteren, som i Aar og Dag ikke havde set andre Mennesker end den gamle Troldmand, syntes aldrig, hun havde set saa rank og kæk en Ungersvend. Hun dækkede Bord for ham og satte frem, hvad Huset formaaede, og siden fortalte Kongesønnen hende, hvem han var, og i

hvad Ærinde han var dragen ud. Derved kom det for en Dag, at Prinsessen var hans Brud, og at han var kommen til Maalet for sin Rejse.

»Nu vil jeg blive her, til Troldmanden kommer,« sagde Prinsen, »saa slaar jeg ham ihjel, og I er alle frelste.«

»Troldmanden kan ikke dø,« sagde Prinsessen bedrøvet! »han har intet Hjerte,« og hun fortalte Kongesønnen, hvorledes det dermed hang sammen.

»Jeg skal nok finde baade Søen og Borgen og hans Hjerte,« sagde Prinsen; »og nu drager jeg af Sted igen.«

Prinsen og Prinsessen omfavnede og kyssede hinanden til Afsked, og Prinsessen blev staaende i Døren og stirrede efter ham, saa længe hun kunde se et Glimt af ham paa Skovvejen. Og siden efter takkede hun Gud, at hun ikke havde givet Troldmanden sit Hjerte at gemme, thi selv om hun havde set sin Prins for sidste Gang, og selv om hendes Hjerte al hendes øvrige Levetid skulde vaande sig af Sorg og Længsel, havde hun ikke betalt denne ene Dags Lykke for dyrt.

Kongesønnen vandrede trøstigt gennem Skoven. Han var saa opfyldt af Tanken om sin dejlige Prinsesse, at han hverken brød sig om Vej eller Sti, og det kunde heller ikke have hjulpet ham stort, om han havde brudt sig derom, for han vidste ikke engang, i hvad Retning han skulde gaa. Det første, der kaldte hans Tanker tilbage fra Prinsessen, var Synet af et stort, fritstaaende Egetræ og en mægtig Ørn i Træets Top. Ørnen sad ubevægelig og stirrede nedad mod samme Plet.

»Halloj, Kammerat!« raabte Prinsen muntert. »Hvad sidder du der og glor efter?

»Tys!« svarede Ørnen uden at dreje Hovedet, »jeg venter paa en Muldvarp, som er i Færd med at skyde op. Staa stille, ellers aner den Uraad, og jeg bliver narret for min Aftensmad!«

»Aa, lad den stakkels Fyr rode i Fred!« sagde Prinsen

»Den glæder sig ved Livet ligesom du og jeg. Her har du en hel Pølse i Stedet. Jeg skulde mene, du gør et godt Bytte.«

»Vel!« svarede Ørnen, »saa skal Muldvarpen have Fred og du have Tak. Trænger du engang til min Hjælp, saa maa du kalde paa mig. Den snappede Pølsen og fløj bort med den i Kløerne, hen over Skoven.

I det samme rørte det sig i den sorte Muld foran Kongesønnens Fod, og en fløjelsblød Muldvarp stak sin lille, bare Tryne i Vejret.

»Tak for det, gode Kongesøn! «sagde Dyret. »Hvis du nogen Sinde trænger til min Hjælp, maa du kalde paa mig.«

»Du er vist en dejlig Hjælper, du!« tænkte Kongesønnen, men han sagde ingenting for ikke at krænke det lille Dyr; det var ogsaa væk med det samme.

Kongesønnen gik atter et langt Stykke Vej, og det begyndte at mørknes i Skoven. Da hørte han en frygtelig Tuden i Nærheden.

Et Øjeblik tænkte han paa Flugt; men da han ellers ikke fornam nogen Raslen eller Knagen, og Lyden hverken nærmede eller fjernede sig, skønnede han, at det maatte være et af Skovens vilde Dyr, som var i Nød, og han betænkte sig ikke paa at ile det til Hjælp.

Ved at følge Lyden naaede han snart Stedet. Det var en vældig Havhest, der i Mørkningen var gaaet op paa Land for at græsse; men til alt Uheld var den falden i en Ulvegrav, og nu tudede den i Dødsangest, da den mærkede, at den ikke kunde komme op ved egen Hjælp.

»Hålloj, Kammerat!« raabte Prinsen. »Hav bare et Øjebliks Taalmodighed. Her er jeg jo.

Prinsen greb en af de Stænger, som havde baaret Ulvegravens forræderske Dække, og begyndte at flække Jord løs langs Gravens ene Side. Snart havde han lavet en skraa Opgang, og i to Spring stod Havhesten ved hans Side, hvæsende og prustende.

»Lige for lige!« sagde Uhyret. »Kommer du engang i Nød, maa du kalde paa mig.«

»Paa en Maade er jeg det allerede,« svarede Prinsen. »Ude ved Rigets Grænse skal der ligge en stor Skov, midt i Skoven er en Sø, og midt i Søen staar en Borg. Der skulde jeg hen; men jeg kender ikke Vejen.«

»Kald paa Ørnen,« sagde Havhesten, »og lad den bære dig paa sine stærke Vinger! Ved dine egne Kræfter naar du aldrig derhen.«

Da kaldte Prinsen paa Ørnen, og Ørnen kom og bar ham paa sine stærke, susende Vinger over Skove og Bjærge, over Heder og rivende Strømme, indtil de naaede Søens Bred. Der dalede den udmattet ned og sagde til Kongesønnen:

»Jeg formaar ikke at bære dig længer; men kald paa Havhesten, og lad den bære dig over Søen! Hist ude ser du Borgen.«

Prinsen kaldte paa Havhesten, og straks hævede en frygtelig Bølge sig ude paa Søen, og Havhesten skød ind imod Land.

Kongesønnen satte sig paa Havhestens Ryg, og Uhyret bar ham over Søen til Borgen.

»Gaa nu ind,« sagde Havhesten. »Jeg skal vente paa dig, til du har udrettet dit Ærinde,«

»Jeg er dig meget taknemmelig,« sagde Prinsen; »men jeg er bange for, at du vil faa længe at vente, inden jeg faar rodet mig femten Favne ned i Jorden. Tror du ikke, at du heller maa komme igen om et Aars Tid?«

»Du kan jo kalde paa Muldvarpen,« sagde Havhesten.

»Det har du Ret i,« sagde Prinsen. »Det tænkte jeg ikke paa.«

Saa gik Prinsen ind i Borgen og kaldte paa Muldvarpen, og det varede ikke ti Minutter, før den skød op for hans Fødder.

»Ja, du gav mig jo Lov til, at jeg maatte kalde paa

dig, naar jeg trængte til Hjælp,« sagde Kongesønnen, »og det gør jeg nu. Jeg skulde gerne have fat i Hjertet af en Troldmand, ser du, og det skal findes her, men rigtignok femten Favne i Dybden. Jeg ved ikke, om jeg tør ulejlige dig!«

»Her er det,« sagde Muldvarpen og halede med sig op en lille, graa Knold. »Det er altsammen besørget.«

Glad snappede Prinsen den lille, graa Knold og stak den i sin Taske. Han takkede Muldvarpen, saa godt han formaaede, og skyndte sig ud til Havhesten, og atter bar Uhyret ham over Søen til den modsatte Bred.

Her ventede Ørnen; den havde nu udhvilet sig efter den lange Flugt og tilbød paa ny Prinsen sin Tjeneste, og atter gik det paa de stærke, susende Vinger over Skove og Bjærge, over Heder og rivende Strømme, indtil de naaede Troldmandens Hus. Saa sagde Kongesønnen Farvel og Tak til den gode Ørn og traadte ind i Troldmandens Stue, og hans dejlige Kongebrud fløj ham om Halsen.

Næppe havde han fortalt hende det hele, før Troldmanden traadte ind ad Døren. Han skulede mistroisk til den fremmede og spurgte barsk, hvad han vilde. Prinsen svarede, at han var kommen for at gøre Regnskabet op.

»Jeg ved ikke af, at vi to har noget Regnskab med hinanden,« sagde Troldmanden,

»Det kommer af, at du ikke ved, hvem jeg er,« sagde Prinsen; »men det skal du ogsaa nok faa Rede paa.«

Saa fortalte Prinsen ham, hvem han var, og tilstod oven i Købet, at han var kommen for at frelse sine Brødre og de tre Kongedøtre, og dernæst, at det var hans Hensigt at slaa den Person ihjel, han talte med.

»Ja det skulde du gøre,« sagde Troldmanden og gned sig i Hænderne af Glæde, og saa lo han, saa han nær var bleven borte i det. »Det kunde more mig at se, hvordan du vilde bære dig ad med alt det — frelse Kongesønner og Kongedøtre og slaa mig ihjel.

»Det skal jeg saa gerne sige dig,« svarede Prinsen.

»For det første tager jeg din Tryllestav, og for det andet rører jeg med den ved mine forstenede Brødre og deres Hustruer. Naar saa de er kommen til Live igen, vil jeg spørge dem hver især, om de ønsker at pine dig lidt til Gengæld for den grusomme Ondskab, du har øvet mod dem; det tænker jeg nok, at de har Lyst til. Naar saa de har moret sig længe nok med det, saa slaar jeg dig ihjel.«

Troldmanden saa paa Prinsen, som om han vilde æde ham med Hud og Haar, og var saa rasende, at hans Knæ rystede under ham. »Saa du vil tage min Stav og vække dem til Live, som jeg har tryllet til Døde, og saa vil du slaa mig ihjel! Men nu skal jeg sige dig noget: Jeg har intet Hjerte, saa du vil faa ondt ved at slaa mig ihjel, og nu skal jeg vise dig min Stav. Her er den!« vedblev Troldmanden og trak den frem af sit Bælte. »Se nu rigtig paa den! For nu har jeg i Sinde at røre ved dig og gøre dig til Sten ligesom dine Brødre. Saa kan du have det til Løn for din Frækhed og din Snaksomhed, og saa kan du bagefter se, om du kan slaa mig ihjel.

Med disse Ord gik Troldmanden løs paa Prinsen, men lige som han vilde røre ham med Staven, sprang Troldmanden i Vejret med et højt Skrig, slog sig med begge Hænder for Brystet og faldt tungt om paa Gulvet. Prinsen havde stukket sin ene Haand ned i Tasken og med to Fingre klemt paa den lille, graa Knold, til den blev ganske flad.

Nu tog han igen Haanden af Tasken, bøjede sig over den daanede gamle og vristede ham den lille Stav ud af Haanden. Derpaa gik han fulgt af sin Prinsesse ud i Skoven; hun viste ham de fem høje Stenblokke, der stode paa Rad uden for Huset, og Prinsen rørte dem en efter anden med Troldmandens Stav.

Da vare de levende Mennesker igen alle fem, og der blev en Jubel og Glæde, da de kendte og genfandt hinanden. Men som Jubelen var paa sit højeste, og de alle

snakkede i Munden paa hverandre, saa de Troldmanden staa i Døren. I sit Ansigt var han bleg som et Lig, men i Haanden holdt han sin Heksebøsse. Han sigtede paa den yngste Kongesøn og skulde lige til at trykke løs, da Prinsen i yderste Øjeblik opdagede hans Lumskhed. Atter fløj Fingrene ned i Tasken til den lille, graa Knold, og atter styrtede Troldmanden til Jorden, medens Bøssen faldt ham af Hænderne.

»Der var vort Liv i ny Fare,« sagde den yngste Kongesøn, »og det vil ikke blive bedre, saa længe den gamle Heksemester kan trække Vejret. Jeg havde ellers tænkt, at I allesammen skulde have Lov til at sejgpine ham lidt, førend jeg tog Livet af ham, saasom at jage ham en gloende Pind i Næsen, klippe Ørene af ham, eller hvad I kunde finde paa; men jeg tror, at vi for vor egen Sikkerheds Skyld vil opgive det og se at komme herfra.«

Uden for Husdøren stod en stor Træbul, og en Økse laa derpaa. Paa denne Blok plejede Prinsessen hver Morgen at hugge det Risbrænde, hun brugte til at fyre under Gryden med. Nu trak hendes tapre Prins Troldmandens Hjerte op af Tasken og lagde det paa Bullen, derpaa greb han Øksen og huggede det midt over. Troldmanden, som laa henne i Døren, sprællede ud med Benene, da Hugget faldt; men saa rørte han sig heller ikke mere.

De tre Kongesønner og de tre Kongedøtre droge nu lige hjem til den gamle Konge, som med Sorg havde opgivet at faa sine to ældste Sønner mere at se og med Længsel ventede paa sin yngste. Nu fik han ikke alene sine tre Sønner tilbage, men fik tre dejlige Døtre oven i Købet, og aldrig før i Mands Minde havde der været saadan Glæde og Lykke i Kongens Gaard.

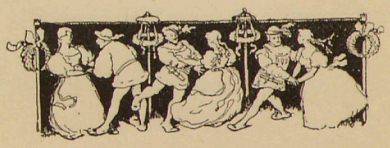

Moers Stump.

En Mand og en Kone havde tre Sønner. De to ældste vare ranke og raske Ungersvende, som hver Dag hjalp deres Fader med Arbejdet i Mark og i Skov; men den tredje var lille og skrøbelig; derfor gik han mest inde og hjalp sin Moder med at blæse paa Ilden og røre i Gryden, og han blev aldrig kaldt andet end Moers Stump. Først blev Faderen syg og døde, og saa blev Moderen syg. Da hun mærkede, at ogsaa hendes Sygdom bar imod Døden, kaldte hun sin yngste Søn hen til Sengen og sagde med bedrøvet Hjerte:

»Hvad skal der blive af dig, Moers Stump, naar nu jeg gaar bort? Dine Brødre er store og dygtige; de klarer sig sagtens; men du er saa lille og skrøbelig.«

»Jeg kommer nok frem,« sagde Knøsen. »Mangen en Gang render de store Panden imod Bjælken, hvor de smaa uskadt smutter under.«

Da Moderen var død og begravet, delte Sønnerne Arvegodset. Den ældste fik Huset, den mellemste alt det andet.

»Hvad skal jeg have?« spurgte Moers Stump.

»Det er sandt,« sagde den ældste; »dig har vi glemt. Men du kan faa Dejgtruget. Naar du har det, mangler du

kun Mel og Gær; saa kan du bage Klejner og Kager, lige saa mange du vil, og holde Jul hele Aaret rundt.«

Han fik altsaa Dejgtruget; der kunde ikke blive mere til ham. Han bandt et Stykke Reb i den ene Hank og slæbte det ned til Søen; der fandt han en Humlestang, og saa gik han i sin Baad; han vilde ud i Verden for at søge sin Lykke.

Ovre paa den anden Side af Søen laa en stor Kongsgaard; den styrede han imod. Da han var kommen over, trak han Truget paa Land og gik lige op til Kongen.

»Hvad hedder du?« spurgte Kongen.

»Jeg hedder Moers Stump. Kanske jeg kan faa Tjeneste hos dig?«

»Du ser mig ikke ud til at du synderligt,« sagde Kongen. »Du er saa lille og skrøbelig.«

»Det ved jeg nok,« sagde Knøsen; »men en lille en kan gøre mangen god Ting, inden den store faar Kroppen omkring.«

»Mundlæder har du nok af,« sagde Kongen. »Det er bedst, at du kommer ud til Pigerne i Køkkenet.« Og saa blev Moers Stump Kokkedreng hos Kongen.

Kongen havde en eneste Datter; hun var saa smuk, at det var ligefrem ubegribeligt. Derfor havde hun ogsaa en Mængde Bejlere, baade Grever, Hertuger og Kongesønner, som altid fulgte hende i Hælene, hvor hun gik og stod, og gned og gnubbede sig op ad hende ved enhver Lejlighed.

Prinsessen fandt det meget besværligt med alle disse fremmede Mandfolk, som alene for hendes Skyld gik der og fyldte op paa Slottet og ikke undte hende Rist eller Ro, fra hun stod op, og til hun gik i Seng. Hun maatte formelig flygte for dem. En Dag flygtede hun ned i Køkkenet og klagede sin Nød for Pigerne.

Men Pigerne forstode hende slet ikke. De sagde allesammen, at det maatte da netop være morsomt med saa-

dan en Mængde Friere, og der var ikke en af dem, der vilde betænke sig paa at sige ja, dersom en Kongesøn eller en Hertug eller en Greve kom og bejlede til hende.

Men saa vinkede Køkkendrengen Prinsessen ind i Flæskekælderen.

»Skal jeg sige dig, hvordan du skal blive af med dem?« sagde han.

»Bare du kunde!« sagde Prinsessen.

»Det kan jeg nok,« sagde Moers Stump. »Sig du til dem, at du vil have ham, som kan skaffe dig en Høne, der kan lægge Guldæg, en Guldkværn, der kan male af sig selv, og en Guldlygte, der lyser over hele Kongeriget.«

Prinsessen blev glad for det gode Raad og lod Bejlerne vide, hvad de havde at rette sig efter. Og Udfaldet blev, at inden Ugen var omme, vare baade Kongesønner, Hertuger og Grever som blæste bort fra Slottet.

Men da der var gaaet et Aarstid, var Prinsessen ikke nær saa glad — for Maden smager altid anderledes, naar man har lidt svært ved at faa den, end naar man kan sidde og proppe sig fra Morgen til Aften, og Kongen ærgrede sig over, at hans dejlige Prinsesse gik og blev en gammel Pebermø. Saa spurgte han hende en Dag om, hvem det egentlig var, der havde givet hende det gode Raad med Hønen, Kværnen og Lygten, for den Raadgiver havde Kongen nok Lyst til at snakke med.

Nu maatte Kokkedrengen frem, og Kongen lod ham vide, at hvis han ikke selv var Mand at skaffe baade Hønen, Kværnen og Lygten, saa vilde han hugge Hovedet af ham og gøre ham endnu mere stumpet, end han var forud. »Ja men faar saa ogsaa jeg Prinsessen, hvis jeg skaffer de tre Ting?« sagde Moers Stump. »Det faar du,« sagde Kongen.

Drengen vidste, at de tre Ting, han skulde skaffe: Hønen, som lagde Guldæg, Kværnen, som malede af sig selv, og Lygten, som kunde lyse over et helt Kongerige,

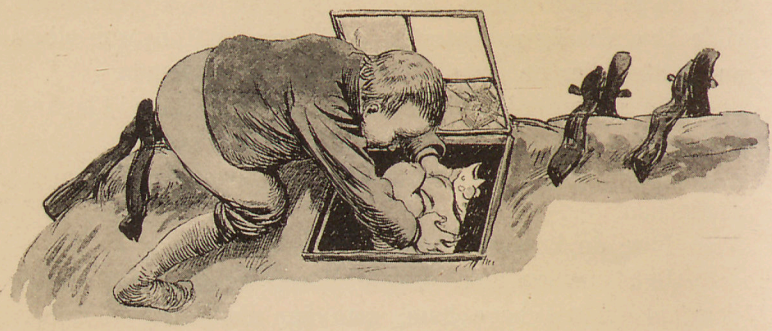

fandtes hos en gammel Trold, som boede hinsides Søen i samme Egn, som han var fra. Derfor gik han straks ned til Bredden, løste sit Dejgtrug og begav sig paa Rejsen.

Da det var bleven mørkt, krøb han op paa Taget af Troldens Hus; deroppe var et Vindue med Ruder i. Han

pillede en af Ruderne ud og lukkede Vinduet op. Lige indenfor paa Hanebjælken sad Hønen, som lagde Guldæg; det var lige over Troldfolkenes Seng. Moers Stump tog sin Tophue af og satte den med Lempe over Hønen, greb

saa rask til og fik den ud gennem Vinduet. Men idet han greb Hønen, skreg og skræppede den saa højt, at Trolden vaagnede derved.

Dog inden denne ret fik Rede paa, hvad der var sket, var Kokkedrengen paa Vej ned til Søen, og da Trolden kom til Bredden, var Drengen halvvejs ovre.

»Hvem er du?« raabte Trolden.

»Moers Stump!« raabte Drengen og stagede af Sted, alt hvad han kunde.

»Er det ikke dig, der har taget min Høne?« raabte Trolden.

»Jo, det er mig.«

»Kommer du igen?«

»Det kan du stole paa.«

»Ja saa skal jeg nok faa Fingre i dig,« raabte Troldmanden, for da var Moers Stump allerede ovre paa den anden Side af Søen og havde Hønen i god Behold.

Baade Kongen og hans Datter bleve hjertensglade, da de fik Hønen, og Kongen gjorde Kokkedrengen til Greve.

Men ved Aftenstid stagede denne atter over Søen og gik op til Troldens Hus med sin Humlestang paa Nakken. Ligesom forrige Gang krøb han op paa Taget og fik Vinduet lirket op.

Nede under ham laa Trolden og sov, og han snorkede saa højt, at baade Døre og Vinduer klaprede.

Moers Stump tog sin Stage og lod den dunke ned lige i Panden paa Trolden. Denne fløj op med et højt Brøl.

»Hvordan er det, du ligger og dasker, din Svinetryne!« raabte han til Troldkonen og gav hende et Spark, saa hun røg ud af Sengen.

»Jeg laa og sov,« skreg Konen arrigt; men hvis du vil have Spektakel, kan du godt faa.«

Dermed tog hun Ildtangen og vilde flyve løs paa ham.

Men i samme Stund fik hun eet Spark til, saa hun gik paa Hovedet ud af Døren. Trolden greb sin Kølle og

rendte efter hende, for han havde det saadan, at han var langsom i sin Tankegang, men rask til at bruge Næven, især naar han blev hidsig.

Troldkonen benede ad Skoven til, det bedste hun havde lært, og Trolden var hende i Hælene. Men Moers Stump nyttede Lejligheden; næppe var Trolden ude, før han var inde, fik Kværnen og løb med den ad Stranden til.

I det samme drejede Troldkonen Hovedet for at se, om Trolden ikke snart havde rendt Hidsigheden af sig. Da fik hun Øje paa Guldkværnen, som lyste i Mørket, og paa Moers Stump, som løb af Sted med den.

»Du skulde heller se at faa fat i ham, som løber der med vor Guldkværn,« skreg hun aandeløs. »Du maa heller bruge din Kølle mod ham end mod din egen Kone.«

Det fandt Trolden, der var Mening i, og saa satte han straks Kaasen ad Søen til. Men da han naaede Bredden, var Moers Stump allerede et godt Stykke ude.

»Hvem er du? raabte Trolden.

»Moers Stump!« lød Svaret.

»Er det ikke dig, som har taget min Guldkværn?«

»Jo det er mig«, svarede Moers Stump.

»Jam' var det ikke ogsaa dig, der tog min Guldhøne?«

»Jo det var ogsaa mig.«

»Kommer du igen?«

»Det kan du stole paa.«

»Ja saa skal du faa Betaling baade for Hønen og Kværnen,« raabte Trolden, for under den lange Snakken havde Drengen naaet Bredden og var uden for al Fare.

Kongen og Prinsessen bleve endnu gladere over Kværnen end over Hønen. Den kunde staa og male af sig selv, baade Dag og Nat, Gryn og Mel, ganske som man ønskede det uden at kende til Korn eller Kærne. Kongen gjorde Moers Stump til Hertug, og i Prinsessens Øjne blev han saa smuk, at hun var lige ved at omfavne og kysse ham.

Den næste Aften stagede Drengen atter over Søen i sit

Dejgtrug; nu gjaldt det om at faa fat i Troldens Guldlygte. Denne Gang havde han en stor Pose Salt med.

Da han kom til Troldens Hus, krøb han atter op paa

Taget, men højere end de forrige to Gange, helt op til Skorstenen. Naar Røgen slog til Side, kikkede han ned og kunde da se Troldkonen staa og røre i Grødgryden.

Knøsen greb ned i sin Saltpose og lod en Haandfuld Salt drysse ned i Gryden; dette blev han ved med, saa længe han havde noget i Posen, og Troldkonen blev ved at røre uden at mærke noget. Da Grøden var færdig, sagde hun til Datteren: »Kom hid, og smag paa Grøden, om den er salt nok til din Fader!« Datteren kom og smagte, men næppe havde hun faaet en Skefuld i Munden, før hun spyttede den ud igen og spruttede og hostede og kunde næppe komme til Mælet. »Hvad er det dog, du har kommet i Grøden?« sagde Datteren; »den er jo saa ildende salt, at den ikke er til at æde.«

»Hvad er det for Sludder!« sagde Moderen arrigt. »Der er altid saa meget i Vejen med dit Kræsendyr. Kom her med Skeen!«

Nu skulde Troldkonen smage; men det blev samme Forestilling; hun spyttede og spruttede og hostede og havde nær aldrig faaet Vejret igen.

»Løb ud til Brønden, og faa en Kedel frisk Vand!« sagde Troldkonen, »men rap dig lidt! Vi maa have kogt en ny Gryde fuld, inden din Fader mærker Uraad.«

»Uh nej! det er saa mørkt, Moder! sagde Tøsen. Kan jeg ikke blive fri?«

»Du kan tage Guldlygten med, saa ved jeg da, du kan se,« sagde Moderen.

Troldpigen tog Guldlygten og Kedlen; Moers Stump skyndte sig ned fra Taget. Da Troldpigen kom ud, sneg han han sig efter hende, og da hun satte Lygten fra sig ved Brønden og bukkede sig ned for at trække en Kedel Vand op, gav han hende et saadant Puf bagfra, saa hun gik lige paa Hovedet i Brønden. Derpaa tog han Guldlygten og løb ad Søen til.

Men Troldkonen, som med Længsel ventede paa sin Datter, var gaaet ud i Døren for at skynde paa hende. Da saa hun Lygten, som der stod et stort Skin ud fra til alle Sider, og Moers Stump bar den og var i fuld Fart

ned imod Søen. Saa raabte hun ind til Trolden: »Skynd dig, alt hvad du kan! Han har puffet vor Datter i Brønden og løber nu med vor Guldlygte.« Da var Trolden ikke længe om at komme paa Benene, og han af Sted efter Tyven! Men inden han naaede Søen, var Knøsen et godt Stykke ude.

»Er det ikke dig, som hedder Moers Stump?« raabte Trolden. For nu begyndte han at kende ham.

»Jo, det er mig,« svarede Drengen.

»Er det ikke dig, der har taget min Guldlygte?«

»Jo, det er mig.«

»Er det ikke ogsaa dig, der har puffet min Datter i Brønden?«

»Jo, det er ogsaa mig.«

»Jam' var det ikke ogsaa dig, som løb med min Guldkværn?«

»Hvem skulde det ellers være?«

»Jam' var det ikke ogsaa dig, der stjal min Guldhøne?«

»Jo, det var ogsaa mig!«

»Kommer du igen?

»Ja naar Søen bliver til Bjærg,« raabte Moers Stump spottende.

Imidlertid var Troldkonen kommen til.

»Vi maa drikke Søen ud«, sagde hun, »saa skal han undgælde for det altsammen.«

»Ja det skal han,« sagde Trolden, og saa lagde de sig begge paa Knæ, satte Munden til og drak, alt hvad de kunde. til Søen inde i dem blev som et Bjærg, og Knøsen i sit Dejgtrug med rivende Fart drev tilbage imod dem, skønt han med sin Stage strittede imod af alle Kræfter. Men just som Trolden strakte Haanden ud for at gribe ham, stod Solen op. Da raabte Knøsen: »Kan du se den Guldlygte! Den skinner endnu bedre end din.« Trolden og Troldkonen keg i Vejret og saa lige ind i Solen; men i samme Stund sprak de begge to, og alt Vandet væltede ud

i Søen igen. Drengen og hans Dejgtrug bleve skyllede tilbage hurtigere, end de vare trukne hid, og Dejgtruget tør-

nede imod Bredden med saadan Kraft, at det gik i Stykker; men Lygten og Moers Stump holdt hele begge to. Saa tog han sin Lygte og gik op til Kongsgaarden, og nu blev der Glæde over al Maade. Moers Stump blev udnævnt til Prins, og Prinsessen blev hans Kone, og da den gamle Konge døde, blev den nye Prins Konge. Og hans Rige var det lykkeligste i hele Verden, for Guldhønen lagde saa mange Guldæg, at Kongen aldrig havde nødig at kræve Skat; se det var noget, Mændene syntes om, og Guldkværnen malede Mel og Gryn, saa der blev nok til alle Munde; se det var noget, Konerne kunde lide; men Guldlygten sørgede saadan for Oplysningen, at ingen mere behøvede at gaa i Skole i det Land, og det var endda det allerbedste — sagde Børnene.

Libienka.

Der var engang en Konge, som ikke tænkte paa andet end sit Riges Ve og Vel og gerne vilde gøre alle sine Undersaatter lykkelige. Derfor plejede han at rejse Landet igennem paa Kryds og tværs, snart i een Forklædning, snart i en anden, for at se alt med egne Øjne og forvisse sig om, at hans Tjenere ikke narrede ham. Somme Tider tog han Herberg paa et Slot, somme Tider i en Hytte, og paa den Maade fik han at se mange mærkelige Ting, som han aldrig i sine Levedage før havde drømt om.

Engang overnattede han hos en fattig Enke, som havde tolv Døtre. Saadan en Enke havde Kongen aldrig set før.

»Er det dine, alle de Pigebørn,« spurgte Kongen.

»Hver evige et,« svarede Konen, »men jeg ved næsten ikke mine levende Raad, hvad jeg skal gøre med dem.«

»Det kan jeg tænke,« sagde Kongen. »En af dem kan jeg jo da tage. Naar jeg rejser tilbage, skal jeg komme ind og hente hende.

Kongen bød far vel, gav Enken en Dukat og nikkede mildt til alle Døtrene. Fra den Stund af følte Moderen sig lettere om Hjertet; men med Døtrene var det omvendte Tilfældet.

Og det er noget, som ikke er svært at forstaa. Alle tolv Pigebørn vare kønne og flittige og opdragede til at

at frygte Gud og ære deres gode Moder. Men spares skulde der altid, og endda var det som oftest knapt nok baade med Maden og Klæderne. Saa kommer der pludselig en rig og fornem Herre, som lover, at han vil tage den ene af — naturligvis til sin Hustru; paa anden Maade kunde hans Ord jo ikke forstaas — det maatte vel nok kunde give dem noget at tænke paa. Næppe var derfor den fremmede Herre ude af Døren, før de alle tolv stak Hovederne sammen og begyndte at gruble over, hvem af dem der skulde blive den lykkelige. Den ældste var vis paa, at det maatte blive hende; thi det var Skik og Brug der i Landet, at den ældste Datter skulde først have Bryllup. Den næstældste mente derimod, at saadan en fornem Herre brød sig lidet om Skik og Brug, men des mere om et Par smukke, brune Øjne, og dem havde hun. Numer tre stolede paa sin høje, slanke Figur, Numer fire paa sine smaa, hvide Hænder og saa fremdeles lige ned til den yngste. Hun var den smukkeste af dem allesammen, men var nylig fyldt fem Aar, saa hende kunde der ikke være Tale om. Hun var den eneste, for hvem der ikke var mindste Haab.

Alle de kønne, flittige Piger pudsede og pyntede sig hver Dag, lagde Hænderne i Skødet og drømte om den rige og fornemme Herre, der vilde komme og hente en af dem. Og den ene knejsede højere end den anden ved Tanken om, at det kunde blive hende, og den ene bed og snærrede ad den anden ved Tanken om, at det mulig blev den anden, og ikke en af dem havde Lyst til at arbejde eller til at lystre deres Moder, saa det saa ud til at blive til lutter Ulykke og Fortræd for dem allesammen. Til alt Held kom Kongen tilbage efter nogle Dages Forløb; han hilste venligt paa hele Flokken, gik lige hen til Libienka, den alleryngste, og sagde til Moderen:

»Hende tager jeg med mig!«

»Hende!« udbrød baade Moder og Døtre paa een Gang. »Hvad kan hun bruges til?«

»Hvad hun kan bruges til!« gentog den fremmede med et Smil. »Jeg har lutter Sønner, men ikke nogen Datter. Jeg tager Libienka i Datters Sted.«

»Naa saaledes!« sagde Moderen, »ja det er ogsaa godt. Jeg giver eder hende med Glæde.« Og saa satte Kongen den lille Pige ind i sin Vogn og kørte bort med hende til sit Slot. Den fattige Enke fik en Pung fuld af Dukater i Bytte.

Kongen havde tre Sønner, og den yngste af dem var otte Aar gammel.

»Her har I en lille Søster,« sagde Kongen til sine tre Sønner. Og Prinserne omringede den lille Pige, favnede og kyssede hende og forærede hende alt deres Legetøj. Ogsaa Dronningen blev over al Maade glad ved det dejlige, lille Barn, og der udgik Befaling til alle paa Slottet, at Libienka skulde behandles som en født Prinsesse, og ingen maatte med Ord eller Miner forraade for Kongesønnerne, at Libienka ikke var deres virkelige Søster.

For hvert Aar, der gik, blev Libienka smukkere og smukkere, og de tre Prinser elskede deres Søster saa ubeskrivelig højt, at de gerne vare gaaede i Døden for hende, om nogen vilde have krævet det.

Engang befalede den yngste Prins Kusken at spænde for Vognen; Libienka vilde gerne ud at køre. Denne Køretur kom Kusken ubelejligt; han vendte sig om uden at svare, og i den Tro, at Prinsen allerede var langt borte igen, brummede han i Skægget: »Man skulde tro, det var en født Prinsesse og ikke en fattig Tøs, som Kongen har baade købt og betalt.«

Men Prinsen, som havde studset over Kuskens Tværhed, var bleven staaende og havde hørt alt.

»Hvad er det, du siger?« raabte han og greb Kusken haardt i Armen.

»Ingenting,« brummede Manden forskrækket og vilde gaa. Men Prinsen holdt ham fast.

»Er Libienka ikke født Prinsesse? Er hun ikke min Søster? Ud med Sproget!«

»Jeg siger kun, hvad alle ved,« svarede Kusken. »Libienka er en fattig Enkes Datter, som Kongen har taget til sig for en Pung Dukater.

Prinsen slap Kusken og opsøgte straks sine to Brødre.

»Libienka er ikke vor Søster,« raabte han. »Kusken siger det, og han siger, at det er noget, Alverden ved.«

»Saa skal hun øjeblikkelig være min Kone,« udbrød den ældste af Kongesønnerne.

»Og min med!« raabte den mellemste.

»Jeg er den ældste og har Lov til at tage først,« sagde den ældste af Brødrene.

De kom i heftig Trætte alle tre og stormede af Sted til Kongen og Dronningen.

»Sig os Sandheden,« bad de, og alle tre talte i Munden paa hverandre. »Er Libienka ikke vor Søster?«

Kongen og Dronningen ræddedes over Brødrenes Heftighed, og Kongen sagde:

»Vilde I hade vor dejlige Libienka, om saa var?«

»Ikke en Smule,« udbrød den yngste Prins; men de andre to vil have hende til Kone.«

»Og det vil du maaske ogsaa?« spurgte Kongen.

»Jeg dør af Sorg,« raabte den yngste, »hvis hun ikke bliver min.«

Men I kan da ikke gifte eder med Libienka alle tre,« sagde Dronningen bedrøvet.

Hør nu et godt Raad,« sagde Kongen, deres Fader. »Nu skal I alle tre rejse ud i den vide Verden og forsøge, hvem af eder der har Lykke til at bringe med eder hjem den sjældneste og vidunderligste Ting, og han skal have Libienka. Er I tilfreds dermed?«

Det erklærede Prinserne sig tilfredse med, og saa

gjorde de sig færdige til Rejsen alle tre, og fulgtes ad i største Enighed. I hele tre Dage fartede de om ved hverandres Side og søgte og spurgte, hvor de kom frem; men de fandt intet som helst mærkværdigt paa deres Vej.

»Paa den Maade bliver det ikke til noget,« sagde den ældste Kongesøn, da de fjerde Dags Morgen stode færdige til at forlade det Herberg, hvor de alle tre havde overnattet.

»Vi maa skilles ad og hver vandre sin Vej. Paa Hjemvejen vil vi saa bie paa hverandre her i dette Herberg, indtil vi er samlede igen.«

Det bleve de ogsaa enige om, og den ældste af Kongesønnerne fulgte Vejen til højre.

En Dag kom han til en By, og allerede i lang Afstand saa han en stor Sammenstimlen af Mennesker i Gaden. Han trængte sig midt ind i Hoben og blev der var en gammel, graa Pusling, som stod og støttede sig til en lille bitte Vogn.

»Hvad er her paa Færde?« spurgte Prinsen de omkringstaaende.

»Aa! det er den gamle der!« raabte nogle. »Han forlanger tusinde Dukater for sin Vogn «

»Han maa jo være gal,« sagde Prinsen. Men jeg synes ikke, at I andre er stort klogere, naar I vil give Agt paa saadan Daarskab. Vognen ser ikke ud til at være noget Underværk, og den bliver det næppe, fordi Manden forlanger tusinde Dukater for den.«

De lo alle og spredte sig i forskellig Retning; paa mindre end fem Minutter var Gaden tom og Prinsen alene med Puslingen.

»Der maa vel være noget mærkværdigt ved det Køretøj, siden du holder det i saa høj en Pris,« sagde Prinsen.

»Vil du betale de tusinde Dukater, skal jeg sige dig Hemmeligheden,« sagde den gamle.

»De tusinde Dukater kan du faa straks. Det gælder kun om, at Vognen er Pengene værd.«

»Vognen er saaledes indrettet, at naar du sætter dig op og ønsker dig et Sted hen, saa er du der i samme Øjeblik.«

»Saa er den Pengene værd og mere til,« sagde Prinsen. Han udbetalte Mandslingen de tusinde Dukater, satte sig op

i Vognen og ønskede sig tilbage til Herberget. I samme Stund var han der.

Lykken havde været ham god. Han ejede nu et Underværk, som hans Brødre ikke lettelig skulde opdrive Magen til. Glad til Mode satte han sig ned i Herbergstuen for at tænke paa Libienka og vente paa sine Brødre.

Den næstældste Kongesøn fulgte Vejen til venstre og gik mange Dage omkring fra Sted til Sted uden at opdage noget vidunderligt, som han kunde tage med sig hjem, og som kunde give ham Haab om at vinde Libienka. Men omsider smilede Lykken ogsaa til ham. Ved Vejens Grøfte-

kant sad en gammel, graa Pusling og holdt et Spejl op for sig. Folk, som gik forbi, standsede, saa sig i Spejlet og spurgte om Prisen. Men saa snart de hørte den, rystede de paa Hovedet, lo højt og gik videre.

Ogsaa Prinsen saa paa Spejlet og uden at opdage noget mærkeligt ved det. Han vilde derfor gaa videre, da den

lille Mand bad: »Aa, køb det, Herre! Det koster kun to Tusinde Dukater.«

»Jeg tror, du er fra Forstanden!« udbrød Prinsen. »To Tusinde Dukater for et ganske almindeligt Spejl. Gaa du heller hjem, og tag dig noget nyttigt for i Stedet for at sidde her og spilde Tiden med en saa taabelig Falbyden.«

»Saa ganske almindeligt er Spejlet just ikke,« sagde den lille Mand. »Naar du stiller dig foran det, og du ønsker at se dit eget Billede, saa ser du det; men ønsker du at se andre Personer eller andre Ting, om du er nok saa langt borte, saa viser det dig ogsaa dem.«

»Det er det vidunderligste, jeg endnu har hørt,« sagde Kongesønnen. »Det er ærligt Pengene værd.«

Saa snart Prinsen havde Spejlet i sin Haand, ønskede han at se deri Herberget, hvor de alle tre skulde mødes. Straks saa han Stuen, og derinde sad hans ældste Broder med det mest straalende Aasyn af Verden. Han tvivlede nu ikke paa, at ogsaa han havde erhvervet sig et eller andet kostbart Underværk og skyndte sig med sit Spejl af Sted til Herberget.

Den yngste af Kongesønnerne havde imidlertid valgt den Vej, som i lige Linie løb ud fra Herberget. Han havde derefter i flere Dage flakket hid og did uden at bryde sig synderligt om, hvor han gik og stod; han saa kun den dejlige Libienka og tænkte kun paa hende. Saaledes kom han en Dag, som han gik i dybe Tanker, over Torvet i en stor By, og uden ret at vide hvordan, stod han pludselig midt i en Klynge Mennesker, som havde omringet en gammel Morlil og raabte og skreg i Munden paa hverandre.

»Har nogen Mennesker hørt saa galt!« raabte Mængden. »Hun forlanger ti Dukater for et eneste Æble! Hun maa være fra Forstanden.«

»Køb mine Æbler!« bad Konen. »Køb, gode Damer og Herrer! Jeg har kun tre tilbage; ti Dukater for Stykket!«

»Det kan ikke være almindelige Æbler,« tænkte Prinsen, »naar Konen forlanger ti Dukater for Stykket,« og saa købte han de tre Æbler og gav Konen tredive Dukater. »Du har gjort en god Handel, lille Søn!« hviskede Konen. »Naar et sygt Menneske spiser et af disse Æbler, bliver

han straks sund og frisk, selv om han allerede er mærket af Døden.«

Prinsen gik fornøjet bort med sine tre Æbler og skyndte sig til Herberget ad nærmeste Vej. Der fandt han sine to ældre Brødre.

»Hvor bliver du af!« udbrød disse. »Du gør os Ventetiden lang.«

»Ja jeg ved næppe selv, hvor jeg har flakket om,« svarede den yngste Kongesøn; »men jeg har fundet, hvad jeg søgte, og det er det vigtigste.«

»Naa, hvad har du fundet da?«

Prinsen fortalte sine Brødre om de tre Æbler.

»Er det noget at tale om!« sagde den ældste. »Nej jeg har en Vogn, og naar man sætter sig op i den og ønsker sig et eller andet Sted hen, saa er man der, selv om Stedet aldrig er nok saa langt borte.«

»Og jeg har et Spejl,« sagde den mellemste. »I det kan man se alt, hvad man ønsker at se.«

»Saa lad os straks se, hvorledes det staar til hjemme,« sagde den yngste Kongesøn.

Det Forslag gik de to ældste ind paa med største Iver, og i næste Øjeblik saa de i Spejlet det fædrene Slot. Men hvor bleve de ikke forfærdede ved Synet! I Kongefløjen vare alle Vinduerne dækkede af mørke Forhæng, og i Gaarden løb Tjenerskabet frem og tilbage med forstyrrede Miner og vred sig i Hænderne.

»Hvad kan der være sket?« udbrød den ældste af Kongesønnerne. »En af vore kære maa være farlig syg eller maaske allerede død. Hvordan faar vi noget at vide derom?«

»Lad os spørge Spejlet!« udbrød den yngste. Derpaa vendte han sig atter mod Tryllespejlet og sagde med bævende Stemme: »Jeg ønsker at se Fader, Moder og Libienka!«

Øjeblikkelig viste sig Billedet af de tre, alle med dødblege Ansigter og halvbrustne Øjne. Det var paa høje Tid at komme hjem, om man endnu vilde træffe de kære i Live.

»Hurtig til Vogns!« raabte den yngste; »maaske vi endnu kan frelse dem.« De tre Brødre stege op i Tryllevognen, og paa deres Ønske vare de straks i Slottet.

Med den yngste Broder i Spidsen stormede de op ad Trapperne og ind til de syge. Kongen, Dronningen og Libienka maatte med Døden paa Læberne spise hver et Æble; det var de tre Trylleæbler, som den yngste Prins havde købt. Og hvilket mægtigt Under! Næppe var Æblet spist, før Livet og Sundheden vendte tilbage; under Glædestaarer sluttede Kongen sin yngste Søn i sine Arme og udbrød: »Libienka er din! Du har frelst baade hende og os fra Døden.«

»Du tager fejl, gode Fader!« sagde den mellemste af Kongesønnerne. »Havde mit Spejl ikke været, vilde ingen af os have anet det mindste om den Livsfare, hvori I svævede. Saa Libienka er min.«

»Nej, kære Broder!« sagde den ældste Kongesøn. »Libienka er min! Hvad nyttede Spejlet og Æblerne, hvis ikke min Vogn havde baaret os hid, inden det endnu var for silde.«

Det var altsammen rigtigt. Kongen og alle Hoffolkene maatte indrømme, at alle tre Brødre havde lige stor Ret til Libienka; men hvad nyttede det, naar kun en af dem kunde faa hende. Kongen vidste da intet bedre Raad end at sammenkalde alle de viseste og lærdeste Mænd i hele Riget, for at de skulde dømme i Sagen. De kom, og de gjorde sig al tænkelig Flid. Hver Morgen forsamlede de sig i den store Sal paa Slottet, satte sig ned i Rundkreds, krydsede Armene over Brystet, sænkede Hovedet, lukkede Øjnene og grublede over Sagen. Saaledes holdt de ud til Aften silde, og næste Dag begyndte de forfra. Men lige meget hjalp det. Naar en havde fundet paa Raad, blev det enstemmig forkastet af alle de andre, og der opstod den heftigste Trætte mellem Vismændene. Til sidst blev Kongen utaalmodig og underrettede de lærde Mænd om, at han den følgende Dag vilde være til Stede og høre, hvad de havde fundet paa.

Alle de vise Mænd forberedte sig paa det grundigste

til at udkramme al deres Visdom for Kongen, og de, der ikke vidste noget at sige om den foreliggende Sag, vidste saa meget des mere om en Mængde andre Sager, der efter deres Mening vare langt vigtigere. Saa snart derfor Kongen traadte ind i Salen, bade de alle om Ordet, og begyndte at tale i Munden paa hverandre. Den ene søgte at overdøve den anden, og til sidst blev der en saadan Raaben og Skrigen, at Kongen maatte stikke Fingrene i Ørene og flygte ud af Salen.

Han befalede nu, at man skulde sende Herolder ud og lade udraabe over hele Riget, at paa en bestemt Dag skulde alle og enhver have uhindret Adgang iil Slottet og Lov til at forsøge sig paa Løsningen af denne vanskelige Knude.

Dagen kom, og Salen aabnedes. Der sad Kongen paa sin Trone med Dronningen paa sin højre og Libienka paa sin venstre Side. Paa lavere Sæder foran Tronen sade de tre Prinser, den ældste med sin Vogn, den næstældste med sit Spejl, den yngste med to tomme Hænder. Alle de lærde sade som altid i Rundkreds og grublede med krydslagte Arme og bøjede Hoveder, og bag Tronsæderne havde Hoffets fornemme Kavalerer stillet sig op.

Saa kom de ind, een for een, alle de, der havde gode Raad. Der var Folk i Silke og Guldbroderi, og der var Folk i Sækkelærreds Pjalter; der var unge Præster og gamle Klokkere, kloge Koner og dybsindige Molboer, vindtørre Landsbyskræddere og tykke Møllere — den ene klogere end den anden; men af alle de gode Raad var der ikke eet, der duede. Til sidst blev Kongen utaalmodig og vilde netop rejse sig for at hæve Forsamlingen, da en ældgammel Pusling med snehvidt Haar traadte frem for Tronen og bad om at blive hørt.

»Hvad skal denne lange Snak til?« sagde han med spæd og rystende Stemme. »Den hele Sag er jo saa ligefrem som Fod i Hose. I har alle lige stor Fortjeneste,«

sagde han til Prinserne. »Men du har din Vogn, du har dit Spejl, du derimod har ingenting. De har spist dine Æbler, og det er derfor ret og billigt, at du faar Libienka til Vederlag.«

Da sprang Kongen op, omfavnede glad Puslingen og sagde: »Du har dømt vist og retfærdigt; saaledes skal det være.«

De to ældste Kongesønner maatte finde sig i deres Skæbne, og den yngste holdt Bryllup med Libienka. Alle de lærde Mænd skulde have været med til Gildet, skønt ingen Mennesker havde haft mindste Gavn af deres Lærdom; men da det kom til Stykket, lod det sig ikke gøre. Af Forbavselse over den gamle Puslings Visdom, vare de alle — forstenede.

Tornystret.

Der var engang en Soldat. Han havde tjent Kongen i otte Aar baade i Krig og i Fred og vovet Liv og Blod baade til Lands og til Vands, og nu skulde han have Lønnen for sin tro Tjeneste. Men Krigen havde kostet Kongen saa mange Penge, at Skatkammeret næsten var tomt; Soldaten kunde ikke faa mere end tre Øre til sin Part; til Gengæld fik han Lov til at beholde sin Mundering og sit gamle Tornyster.

Soldaten stak de tre Øre i Lommen og gav sig paa Vej til Hjemmet. Han var rask til Bens og let af Sind; derfor svang han sin Stok og hujede og sang, saa det gjaldede i Bakker og Skove.

Undervejs mødte han en gammel Kone med Kurv paa Armen. Hun rakte Haanden ud og bad om en Skilling. »Ja, jeg har rigtignok kun tre Øre ialt,« sagde Soldaten, »og det er Løn for otte Aars Tjeneste; men enten jeg har tre eller to, kommer omtrent ud paa et,« og saa gav han den gamle sin ene Skilling og fortsatte sin March.

Da han havde gaaet et Stykke Vej, mødte han nok en gammel Kone, som ogsaa bad ham om en Skilling. »Ja jeg har kun to Øre ialt,« sagde Soldaten; »men enten jeg har to eller een, gør hverken til eller fra.« Dermed gav

han Konen den anden af sine Skillinger og marcherede videre.

Noget efter mødte han en tredje gammel Kone; hun bad ligeledes om en Skilling, og da Soldaten syntes, at han var lige rig, enten han ejede een Øre eller slet ingen, saa fik hun hans sidste Mønt, og saa havde Soldaten spillet

op med de otte Aars Løn, endnu førend han havde naaet sit Hjem.

Men det var en og samme Kone, han havde mødt alle tre Gange, og i Virkeligheden var hun slet ikke det, hun gav sig ud for, men en god og mægtig Fe, der havde paataget sig Skikkelse som en gammel Kone. Hun havde lagt Mærke til den glade og frejdige Soldat og havde saa ogsaa villet prøve hans gode Hjerte; da Soldaten derfor havde ofret sin sidste Skilling, sagde hun ham alt dette rent ud og gav ham Lov til at ønske tre Gange — eet Ønske for hver Skilling. Soldaten stod helt betuttet og vidste ikke,

hvad han skulde svare til det; han havde jo ikke ventet at faa saadant Vederlag for sine Skillinger.

Men endelig sagde han: »Jeg ønsker Guds Naade og Velbehag. Det er det første og største, jeg ved at ønske.«

»Det er et godt Ønske,« sagde den gamle Kone, »og du skal ikke have ønsket forgæves.«

»Dernæst,« sagde Soldaten og smilte lunt, »ønsker jeg, at mit Tornyster aldrig maa kunne slides op, og endelig, at hvad som helst jeg ønsker deri, maa komme der og blive der, til jeg ønsker det ud igen.«

»Det skal altsammen ske,« sagde den gamle Kone, og saa nikkede hun mildt til Soldaten, bød ham far vel og gik sin Vej.«

Soldaten marcherede videre, sang atter sin Vise og svang sin Stok; naar han kom i Tanke om den gamle Kone og de tre Ønsker, lo han af fuld Hals ved Forestillingen om alle de Ting, han kunde ønske til sig, og alle de Løjer, han kunde gøre dermed. Men den gamle var sagtens lidt svag i Hovedet og det hele slet ikke værd at tænke paa.

Langt om længe kom han til en Herregaard, og da han var baade sulten og tørstig, gik han ind i Køkkenet og bad Husholdersken om lidt at spise og drikke. »Jeg kan ikke give dig noget,« sagde hun, »for Herremanden her er saa gerrig, at jeg vilde blive jaget bort paa Timen, hvis han fik det at vide. Men du kan gaa op til ham i hans Stue og bede ham selv.

Soldaten bankede paa, og Herremanden, som just sad og talte sine Penge, raabte gladelig: »Kom ind!« Han troede, det var en Bonde, der kom med Landgilde. Men da han saa, at det var en aftakket Soldat og oven i Købet en, der vilde bede om noget, blev han saa vred, at han sprang op fra sin Stol og gav sig til at skælde ud.

»Vil du skruppe dig ud af min Gaard, din forbandede Landstryger!« raabte han og gik mod Soldaten med knyttet Næve. »Tror du ikke, jeg har mine Skillinger kærere, end

at jeg skulde give dem bort til Stoddere! Herud af min Gaard, det forteste du kan.«

»Jeg beder Naadigherren om Forladelse for de gode Tanker, jeg har haft om eder,« sagde Soldaten med et smørret Grin. »Jeg skal aldrig gøre det mer.« Og saa skyndte han sig ud og lukkede Døren efter sig.

Hen imod Aften kom han til den Gaard, hvor hans Kæreste boede, og da var han ikke blot sulten og tørstig til Gavns, men træt tillige. Han havde ikke set sin Kæreste i otte lange Aar og heller ikke hørt det mindste fra hende, saa han længtes svært efter at vide, hvordan hun havde det, og om hun huskede ham endnu. Jo, Gaarden stod der da; det var just en af den gerrige Herremands Gaarde; men Bygningerne saa temmelig forfaldne ud, og der var intet som helst, der tydede paa Velstand; nej Velstand, det var noget, som Herremanden nok skulde sørge for at faa pillet ud af sine Fæstere.

Da han kom ind i Stuen, saa der endnu mere fattigt ud end udenfor. Der sad hans Kæreste og hendes Moder hver paa en Halmstol med Hænderne i Skødet, og begge saa de saa forknytte og forgrædte ud, at det skar Soldaten i Hjertet. »Hvad er der paa Færde?« spurgte han. »Hvorfor sidder I saadan?«

De fortalte ham da, at hans Kærestes Fader var død for et Par Aar siden. Efter den Tid var det gaaet tilbage for dem; de skyldte baade Skat og Landgilde for et helt Aar, og Herremanden havde truet med, at hvis han ikke havde Pengene til i Morgen, vilde de blive kastede paa Gaden. Men Pengene saa de ikke Udvej til at skaffe, og derfor havde de god Grund til at være ulykkelige.

Soldaten tog sin Czako af Hovedet og sit Tornyster af Skuldrene, hvorefter han hængte sin Sabel og sit Lædertøj op paa et Søm paa Væggen. Den gamle Kone rejste sig med et Suk for at se, hvad hun kunde finde at sætte paa Bordet for Soldaten; men Datteren lagde atter Hænderne i Skødet og græd i stille Fortvivlelse. »Nu vilde jeg nok gøre et Ønske, hvis det kunde nytte noget,« mumlede Soldaten ved sig selv; han havde lagt sit Tornyster ned paa Kisten og stod og puslede med det, medens han vendte Ryggen til Stuen. »Ja jeg vilde saa inderlig ønske, at jeg havde mit Tornyster fuldt af de Guld- og Sølvpenge, som jeg saa i Herremandens Pengeskrin! Saa kunde vi betale ham baade Skat og Landgilde og oven i Købet gøre ham glad til Mode.«

Medens Soldaten halvvejs mumlede, halvvejs tænkte dette, havde han spændt Remmene løse og faaet lukket op for sit Tornyster. Han vidste, at der var ikke andet deri end en lappet Skjorte og et Par hullede Sokker; men nu fik han saadan Lyst til at prøve, om den gamle Kone, der havde faaet hans Skillinger, virkelig var en Fe.

»Hvad er det, du bestiller?« sagde hans Kæreste grædende. »Kom, og sæt dig hen hos mig! Jeg klarer mig

jo nok. Jeg kan tage ud at tjene; men hvad skal der blive af min stakkels Moder?«

Da Soldaten fik den sidste Rem løst, vare Sokkerne og den lappede Skjorte lige ved at flyve ham i Ansigtet, saadan pressede de paa for at komme ud, og da han slog Klappen til Side, trillede Skjorten ud paa Kisten til den ene Side og Sokkerne til den anden, medens han med det samme jog Haanden ned i en Mængde kolde, blanke Smaaplader, der raslede og klingrede, saa det stod efter. Hele Tornystret var fuldt. »Lad os se, om vi ikke kan gøre Naadigherren glad,« sagde Soldaten og skovlede op, saa mange han kunde samle i begge sine Hænder. Derpaa bar han sin Byrde forsigtigt hen til Bordet og lod dem klingre ud der.

»Hvad er dog det!« udbrød Pigen og fløj hen til Bordet. »Er det Penge? Er det dine? Moer, Moer, kom, skal du se!«

Nu blev der Glæde i den fattige Gaard, og da Soldaten den næste Morgen bød far vel for at marchere videre til sit eget Hjem, delte han sin Skat i to lige Dele; den ene blev i Tornystret, den anden beholdt den fattige Enke og Datteren, som var hans Kæreste. Der var nok til at betale Herremanden med, og der blev endda rigelig tilovers.

Saa drog Soldaten videre, svang sin Stok og sang sin Vise, saa det gjaldede i baade Bakker og Skove. Ved Middagstid kom han til en Købstad. Han marcherede lige op paa Torvet og betænkte sig ikke paa at gaa op ad Trappen til Gæstgivergaarden. Der var en stor Skænkestue, hvor der sad mange pæne og rige Borgere og drak deres Øl og talte om Tiderne. Og bag ved Skænkestuen var en Sal, hvor der var dækket op med Sølv og Glas og Porcelæn, og hvor en tre, fire fornemme Herrer sad og spiste.

Soldaten spændte atter sin Czako og sit Tornyster af, smed begge Dele paa et Bord og forlangte noget Middagsmad.

»Folk af din Stand maa helst gaa ned i Køkkenet,« sagde Værten.

»Er den bedste Mad der?« spurgte Soldaten.

»Nej, men der er den billigste. Heroppe er Maden for dyr for din Pung,« sagde Værten og brystede sig. »Her spiser kun de fine Folk.«

»Lad os se, hvad det er for Mad, de fine Folk spiser,« sagde Soldaten og gik op i Salen, lige hen til det dækkede Bord.

Værten fulgte efter.

»Hvad er det for Steg?« spurgte Soldaten.

»Det er Ryper,« svarede Værten; »men gaa du nu ned i Køkkenet.«

»Nej, dette er mer end godt nok til mig. Har I flere af de Fugle?«

»En halv Snes Stykker,« sagde Værten og lo hen til de fine Herrer, som rent glemte at spise af Forbavselse over den tossede Soldat.

»Lad os faa dem stegt,« sagde Soldaten.

»Alle ti?« spurgte Værten og spilede Øjnene op.

»Ja men hurtigt,« sagde Soldaten og satte sig, »for jeg er sulten.«

»Hillemænd! Hillemænd!« brummede Værten. Han rokkede tvivlraadig frem og tilbage og vidste ikke, om Soldaten var klog eller gal.

»Naa, I maa skynde eder, Fader Gæstgiver!« sagde en af de fine Herrer.

»Stop lidt!« raabte Soldaten. »Hvad er der i Flasken?«

»Vin!« sagde Værten. »Vil du maaske ogsaa have Vin?«

»Ja. Lad mig faa en Flaske,« sagde Soldaten.

»Men den er dyr,« sagde Værten. »Det er Rinskvin.«

»Saa tager vi to,« sagde Soldaten. »Eftermiddagen er lang.«

De pæne Borgere ude i Skænkestuen stak Hovederne

sammen og vare meget nysgerrige efter at se, hvordan Soldaten vilde komme ud af det med Ryperne og Rinskvinen. Men det gik altsammen meget godt, for Soldaten var saa fornuftig at levne, da han havde spist sig mæt; hvordan derimod det vilde spænde af, naar Regningen kom, det blev noget andet.

Først fik de fine Herrer deres Regning. De trak perlestukne Silkepunge op af Lommen, raslede med Guld- og Sølvpenge, smed hver en Drikkeskilling hen ad Bordet og lod Værten neje og krumme sig lige til Gulvet. Saa kom Regningen til Soldaten. Han stirrede paa de store Tal og spurgte, om det blev over fem og tyve Øre det hele, hvorpaa han stak Hænderne i sine Bukselommer, dernæst i sine Kjolelommer, rystede paa Hovedet, og følte sig paa Brystet; men altsammen uden Nytte. De fine Herrer lo højt, og de pæne Borgere skævede til hinanden og smilede i Smug; kun Værten saa mere og mere betænkelig ud. Og værre blev det, baade med Gæsternes Munterhed og Værtens Betænkelighed, da Soldaten gik ud i Skænkestuen og begyndte at rode omkring i sit gamle, skallede Tornyster og først trak den lappede Skjorte op og bagefter de hullede Sokker. Men pludselig klingrede et Par Dukater hen ad Bordet. Værtens Ansigt klarede op, og Gæsterne saa dumme ud af lutter Forbavselse.

»Er det nok?« spurgte Soldaten.

»Alt for meget,« sagde Værten ærbødigt. »Jeg skal straks give tilbage.«

»Passiar!« sagde Soldaten. »Det slaar lige til.«

Værten bukkede sig lige ned til Jorden tre Gange og spurgte i dybeste Ydmyghed, om Soldaten ellers havde noget at befale.

»Ikke andet,« sagde Soldaten, »end at jeg faar et Kammer med en god Seng, som jeg kan sove i i Nat.«

Værten beklagede meget, at alle hans Værelser vare optagne; der var kun eet tilbage, men det kunde ingen

ligge i, uden at det kostede dem Livet. De gik friske og sunde i Seng, men næste Morgen fandt man dem stendøde. Det var sket een Gang i hans Tid og et Par Gange i hans Formands Tid; nu var Kammeret laaset af, og ingen fik Lov til at sætte sin Fod der.

»Det er just et Sted for mig,« sagde Soldaten; »se bare at faa det ordentlig i Stand! Der vil jeg sove i Nat!«

Det hjalp ikke, at Værten gjorde Indvendinger; han maatte lade Kammeret sætte i Stand, og da det blev Aften, tog Soldaten det i Besiddelse. Men først lod han et forsvarligt Aftensmaaltid bringe op til sig, en Flaske Vin og et Spil Kort. Værten rystede paa Hovedet og vidste ikke, hvad han skulde tænke om den gale Soldat; men naar bare Folk havde Penge, kunde de faa Værten til, hvad det skulde være, og Soldaten fik sin Vilje.

Da han kom op paa sit Værelse, hældte han Dukaterne ud af Tornystret og fyldte alle sine Lommer med dem. Det gamle Tornyster smed han hen i en Krog; derefter satte han sig til Bords, spiste med god Appetit og drak sin Vin. Da det var besørget, mærkede han, at han begyndte at blive søvnig; men ligesom han vilde til at rejse sig for at gaa i Seng, hørte han et vældigt Rabalder oppe fra Skorstenen, og i det samme trillede en stor, sort Klump ud af Ovnen og hen ad Gulvet. Der rullede den sig op og blev til en lang, sort, lodden Djævel med Horn og med Hale, med Tryne og Kløer.

»Vær saa god at tage Plads!« sagde Soldaten.

Men i det samme lød der nok et forfærdeligt Rabalder fra Skorstenen, og lige efter kom der rullende en anden sort Djævel ud af Ovnen.

»Ej, ej! er der fler af den Sort?« sagde Soldaten, og saa kom der nok et Rabalder, og ud trillede en tredje sort Djævel; den ene var fælere end den anden at se til.

Alle tre Djævle toge Plads ved Bordet, og saa begyndte de at spille Kort med Soldaten. Men alt som de spillede,

bleve de mere og mere nærgaaende imod ham. En fløj op paa Bordet, en anden begyndte at nappe efter Soldaten,

den tredje viste baade Klør og Tænder. Da Soldaten mærkede, at han ikke længer kunde bjærge sig imod dem, raabte han højt:

»I Tornystret med jer alle tre!« og i samme Nu vare de væk. Men henne i det gamle Tornyster hørte Soldaten det krible og krable, pibe og smaaklynke. »Ja I kunde have opført eder ordentlig!« sagde Soldaten og gik hen til Krogen, hvor Tornystret laa. »Men nu har

I at sige mig, hvorfor I hver Nat rumsterer her i dette Kammer!« Derpaa svarede Djævlene, medens de peb helt ynkeligen, at det var, fordi der under Ovnen stod en stor Kedel, som var fuld af gamle Guldpenge. »Hvis det ikke er andet, der er i Vejen,« sagde Soldaten, »saa skal I ikke gøre eder Ulejlighed for Fremtiden og allermindst komme her og dreje Halsen om paa skikkelige Folk i Søvne. I skulde skamme jer!«

Derpaa klædte Soldaten sig af og gik i Seng. Men da det blev lyst næste Morgen, kom Værten og bankede paa Døren; han længtes efter at vide, om Soldaten var levende eller død. Da ingen svarede, kikkede han ind gennem Nøglehullet, og da saa han Soldaten ligge ganske stille og ubevægelig henne i Sengen. Altsaa var han nok død ligesom alle de andre, der havde vovet at sove i dette Kammer, og Værten begyndte straks at raabe og skrige og at rende Skulderen mod Døren for at faa den op. Soldaten, som havde ligget i sin sødeste Søvn, vaagnede ved al den Støj og raabte ud, om der var Ildløs. »Aa Herre Gud!« stønnede Værten. »Er du levende endnu?« — »Hvis I ikke har andet Ærinde til mig,« sagde Soldaten, »saa vil jeg raade jer til at komme bort snarest muligt. Har jeg maaske ikke lejet Kammeret? og har jeg ikke Lov til at sove, om jeg saa vil, lige til Middag?« Værten maatte liste væk fra Døren, og først højt op ad Dagen lod Soldaten sig se i Skænkestuen. Værten spurgte om, hvorledes han havde sovet, og om han ikke havde set noget til et eller andet Spøgelse; men Soldaten var i daarligt Lune og sagde, at det ragede ikke ham; han skulde bare sørge for en god Frokost, og det snarest muligt. Da Soldaten havde spist, kom han i bedre Humør; han spurgte Værten, om de havde nogen Smed der i Byen, dernæst, om de havde et Par stærke Karle i Nærheden. At der var en Smed i Byen vidste Værten med Bestemthed, og at der ogsaa var et Par stærke Karle, troede han sikkert; men han vilde

tage sig den ærbødige Frihed at spørge om, hvad de Karle skulde bruges til.

»Det skal jeg sige eder,« sagde Soldaten. »De skal bære mig mit gamle Tornyster hen til Smeden, og han skal banke mig det ordentligt ud, for det har samlet saa meget Støv paa Landevejen, at det er en Gru.«

Værten rystede paa Hovedet og tænkte: »Den Soldat har alligevel en Skrue løs; men det kommer ikke mig ved, naar han bare har Penge, og det har han.« Altsaa sendte han Bud efter to rigtige Goliat'er, og Soldaten akkorderede med dem om, at de for en rimelig Betaling skulde bære ham hans Tornyster hen til Smeden.

Karlene grinte, da de saa Tornystret; de mente ikke, at de behøvede at være to Mand om det Stykke Arbejde; men da de fik fat paa det, kom de snart paa andre Tanker, for Tornystret var saa tungt, at de lige saa godt havde kunnet paatage sig at slæbe af med to Tønder Hvede. De sank i Knæ for hvert Skridt, de tog, og svedte som et Par gamle Plovheste, inden de naaede Smedjen. Her væltede de Tornystret op paa Ambolten og spurgte Smeden, om de kunde faa det Tornyster banket godt ud, og i det samme traadte Værten og Soldaten, som vare fulgte efter, ind ad Døren. Soldaten sagde, at han vilde betale, hvad rimeligt kunde være, for Arbejdet, og Værten blinkede hemmeligt til Smeden. Han vinkede ad tre Svende, at de skulde komme med deres Forhamre og klø løs paa Tornystret, og de tre Svende lovede sig selv, at de skulde ikke slaa mange Slag hver, før Tornystret skulde være i Laser. Og saa en, to, tre, spyttede de i Næverne, trak op i Bukselinningerne og begyndte at kile paa. Men ved det første Slag lød der fra Tornystret en saadan Hylen, Tuden og Brølen, at de tabte Hamrene af Rædsel og nær vare løbne deres Vej. »Bryd jer ikke om det!« raabte Soldaten. »Slaa bare løs, det bedste I har lært!« Altsaa toge de fat, hvor de slap, og nu faldt Hamrene Slag i Slag uden Ophør.

»Bliv bare ved!« raabte Soldaten; det har samlet saa meget Støv paa Landevejen, at det ikke kan faa for meget.« Men det blev Svendene, der fik for meget; de maatte lade Hamrene synke af Træthed, og Sveden randt i Strømme ned ad deres sorte Kinder. »Frem med de næste!« raabte Smeden. Saa kom der tre friske Svende til Afløsning, og de lovede sig selv, at der ikke skulde blive en hel Stump tilbage af Tornystret. Men omsider vare ogsaa de trætte, og

da de slap Hamrene, var Tornystret ikke anderledes at se til, end da de første begyndte.

»Ja, ja!« sagde Soldaten; »nu kan det maaske ogsaa være nok for denne Gang.« Derpaa betalte han Smeden fire Gange saa meget for Arbejdet, som han havde forlangt, og bød de stærke Karle at slæbe af med Tornystret igen ud til en Aa, der løb forbi Byen. Her lukkede han op for Tornystret, og man saa da, at det var propfuldt af et kulsort Pulver, der lugtede overmaade hæsligt. Det var de

tre Djævlekroppe, der vare hamrede til Støv. De stærke Karle hældte hele Bunken ud i Aaen og fik deres Betaling. Men Soldaten og Værten fulgtes ad til Gæstgivergaarden, og under Vejs fortalte Soldaten om den Kedelfuld Penge, der stod under Ovnen. De gave sig derefter begge to i Færd med at grave den ud, og Værten var saa glad, at han gav Soldaten de halve Penge. Desuden forærede han ham et Stykke Jord uden for Byen; paa det byggede Soldaten sig et smukt lille Hus, og saa holdt han Bryllup med sin Kæreste. Det gamle Tornyster fulgte med ham til hans nye Hjem, og saa længe han havde det, kunde han faa, hvad han ønskede. Men derhos ejede han tillige Guds Naade og Velbehag, og det var endda det, mente Ægteparret, der bragte den største Lykke til Huset.

Djævelen som Tjenestekarl.

Tæt ved Landevejen laa et lille Hus. Et gammelt Lindetræ skyggede over Døren, og langs Væggen stod en Bænk, som indbød den trætte Vandringsmand til Hvile. Folkene i Huset havde den Skik, at de ikke lode nogen Dag gaa hen, uden at de gave de fattige en Almisse, og hændte det, at der ingen fattig kom, lagde de alligevel deres Gave paa Bænken uden for Huset, for at den forbigaaende Betler kunde se den og tage den. Nu hændte det engang, at en Djævel fra Helvede kom forbi Huset. Han havde fartet vidt omkring for at gøre saa mange Ulykker som muligt, men havde ikke været synderlig heldig; ikke en eneste Sjæl havde han fanget, saa han var i rigtig daarligt Lune, og oven i Købet var han sulten. Han saa straks det rare Stykke Mad, der laa paa Bænken, og skønt han godt vidste, at det var bestemt til et stakkels fattigt Menneske, spiste han det uden videre og gik sin Vej. Men hvor han kom, var han uheldig, og ærgerlig til Mode vendte han tilbage til Helvede. Dog her var Porten lukket. Han bankede paa og forlangte at blive lukket ind; men fra den anden Side af Porten raabte hans Kammerater ud til ham, at de vilde ikke have ham ind, fordi han havde været saa lumpen at tage en Almisse fra de fattige, og til sidst kom Fanden selv ud til Porten, skældte ham forfærdeligt

ud og dømte ham til at gaa tilbage til Jorden; der skulde han søge sig en Tjeneste og i tre Aar tjene sin Herre med Troskab. Saa maatte han komme igen.

Det kan ikke nægtes, at det var en lumpen Handling, han havde begaaet; men det var ogsaa en haard Straf, han fik. Naar man ved, hvor svært det i Reglen er for Mennesker at vise fuld Troskab mod deres Herskab, saa forstaar man nok, at det maa være meget sværere for en Djævel fra Helvede. Desuden holdt det haardt for ham at faa nogen Tjeneste, skønt han ganske lignede en almindelig Tjenestekarl; men maaske anede Folk alligevel, hvad der stak bag Klæderne, og de fleste ville nok have en Smule Maskepi med Djævelen, men ligefrem fæste ham i Tjeneste er der ikke mange, der tør vove.

Han havde nu været hos alle de rige Bønder, og de havde afvist ham. Saa kom han til en By, hvor de allesammen vare fattige; han tænkte, at han kunde have bedre Lykke der. Med godt Haab gik han ind i den første Gaard, fik Manden i Tale og sagde ham sit Ærinde.

»Hvad tænker du paa, gode Ven!« sagde Bonden. »Vi holder ingen Heste og har ikke Brug for Tjenestefolk. Jeg skal sige Dig: vor Herremand er det værste Skarn, der kan gaa paa Guds grønne Jord. Han har pint os saadan med Hoveri og Ægtkørsel, at alle vore Heste en efter anden er kreperede. Det er kommen saa vidt med os, at vi ikke længer kan pløje eller saa vore egne Marker; hver eneste Dag maa vi trælle paa Gaarden. Først tog han Livet af vore Heste; nu kommer Raden til os. Rigtignok er her endnu een Mand i Byen, som har to Heste; men de er saa magre og udtærede, at man gerne kunde binde dem ved en Sytraad — saa hvad skulde han med Karl?«

»Ja, ja!« svarede den fremmede; »det kunde dog være. Jeg havde ogsaa stor Lyst til at gøre nogle Hovdage for den Herremand.« Og saa lo han saa underligt, at Bonden blev helt ilde til Mode derved.

Djævelen gik nu lige til den Gaard, hvor Manden med de to Heste boede. »Kan jeg faa Tjeneste her?« sagde han.

»Det er plat umuligt,« svarede Bonden i en forknyt Tone. »Jeg kunde nok have Brug for en Karl, men jeg har intet at give ham til Kost, end mindre til Løn.«

»Lad os prøve det alligevel!« sagde den fremmede Karl, og han tiggede og bad saa længe, at Bonden til sidst gav ham Lov til at blive.

Karlen udførte alle Ting til Gavns. Hestene røgtede han saa vel, at de bleve trinde og trivelige; paa Hovmarken udførte han endog mere Arbejde, end Ladefogden satte ham til, og dog forsømte han ikke Bondens Marker. Da et Aar var omme, var der gode Heste paa Stalden, frodigt Korn paa Marken, og Bonden kunde købe sig en Ko. Hans Naboer vare nær ved at tabe Næse og Mund af Forundring over al den Velstand og forsøgte paa alle Maader at lokke Karlen fra hans Husbond; men han modstod deres fristende Tilbud og forblev sin Husbond tro. Bonden selv var ikke mindre forbavset end Naboerne, og saa var der eet til, som undrede ham: han kunde ikke begribe, hvor Karlen egentlig gik i Kirke. Naar Bonden og hans Hustru Søndag Morgen gjorde sig i Stand og gave sig paa Vej til Guds Hus, forlod Karlen ogsaa Gaarden; men i Kirken var han aldrig at se. Bonden havde nok Lyst til at faa Rede paa den Ting; men da Karlen var ham til saa stor Nytte, vilde han ikke fornærme ham ved at spørge.

En Dag kom Ridefogden med Bud fra sin Herre: Bonden skulde straks komme op paa Herregaarden. Bonden var vant til at lystre og drog af Sted uden Tøven. Da han kom op i Herremandens Stue, blev han ærbødig og med Huen i Haanden staaende inden for Døren, til det behagede Herren at lægge Mærke til ham. Og Herren lod ham ikke vente. Han sprang op fra sin Lænestol, for med et bistert Aasyn imod ham og raabte: »Naa! er du der! Jeg hører, at du har stærke Heste i din Gaard og en Karl,

der nok endda er stærkere. Nu skal jeg give dem noget at øve deres Kræfter paa. Se ud af Vinduet! Den store Klippeblok derude skal I læsse mig paa Vognen og køre op her i Gaarden. Og det skal være i Morgen!«

Bonden stod maalløs. Klippen var større end et almindeligt Hus, saa det var et ganske umuligt Forlangende.

»Har du forstaaet mig?« raabte Herremanden.

»Ja vel, Naadigherre,« stammede den stakkels Bonde; »men det er plat — — .«

»Ingen Indvendinger mod mine Befalinger! Det taaler jeg ikke. Skrub af, eller jeg smider dig i Hundehullet!«

Bonden forlod Herremandens Stue og gik grædende hjem; uden for Porten stod hans Tjenestekarl.

»Ej, ej, Husbond!« sagde Karlen, da han saa Bondens bedrøvelige Aasyn. »Hvad er der i Vejen?«

Bonden fortalte det hele.

»Ikke andet,« sagde Karlen. »Det behøver du ikke at sørge over. Det skal vi nok bringe i Orden.«

»Men det er plat umuligt, lille Søn!« sagde Bonden. »Klippen er større end hele vor Lade. Om vi saa spændte alle de Heste for, her er i Riget, kunde vi ikke rokke den af Stedet.«

»Lad kun mig raade!« svarede Karlen. »Naadigherren skal faa sin Vilje.«

Næste Morgen spændte Karlen Hestene for den store Stenvogn og kørte ud til Klippen. Bonden sjokkede bagefter for at se, hvad det skulde blive til. Da de vare komne til Stedet, tog Karlen en svær Løftestang og stak den ind under Klippen; derpaa rykkede han til et Par Gange og væltede saa alene Mand Klippestykket op paa Vognen. Det næste var, at han greb Tømmerne, slog Knald med Pisken og kørte af Sted til Herregaarden. Bonden sjokkede stadig bagefter.

»Oj, Halloj!« raabte Karlen uden for Porten og slog Knald paa ny. »Her kommer vi med den ny Trappesten.«

Herremanden for hen til Vinduet og raabte ud til en Tjener, at han skulde befale Karlen at standse; men inden Tjeneren fik sagt, hvad han skulde, travede Hestene ind ad Portaabningen. I samme Øjeblik knagede og bragede hele det store Hus, Portstolperne splintredes som tørre Pinde, Væggene ramlede sammen, og Klippens Top fejede det halve Tag af Huset, medens en Skorsten med et vældigt

Bulder faldt ned i Gaarden. Men Karlen holdt først stille, da han var kommen midtvejs op for Hoveddøren.

»Hvor maa vi læsse den af, Naadigherre!« raabte Karlen op til Vinduet, hvor Heremanden stod og var helt violet og blaa i Ansigtet af Arrighed,

»Ja jeg skal læsse dig, din fordømte, nederdrægtige Slavehund!« brølede Herremanden.

»Vel, vel, Naadigherre! saa gør vi det«, svarede Karlen, tog sin Hue rigtig høflig og venlig af, børstede Murstøvet af sin Trøje og stemte sin Skulder mod Klippen. Med et endnu større Brag end før væltede Bjærget til Jorden, og

nu blev det sidste værre end det første; thi der, hvor den faldt, var dybe Kældere under Jorden, og i dem gemte Herremanden alle sine Penge. I Faldet knustes Hvælvingerne, Rummet fyldtes med Jord, alle Pengekisterne bleve begravede og Klippens Top kom til at ligge saa uheldigt lige for Døren, at intet Menneske mere kunde komme ind eller ud af den Dør; det halve Slot var ødelagt.

»Grib ham! pisk ham! smid ham i Hullet!« hylede den forbitrede Herremand oppe i Vinduet; ud kunde han ikke komme.

»Ikke noget at takke for«, svarede Karlen ærbødig; det lod til, at han helt havde mistet Hørelsen, og underligt var det, at han ikke tillige havde mistet Livet, for han fik hele Skorstenen over sig, da den faldt. »Skulde det staa i min Magt at vise Naadigherren en lille Villighed ellers, er jeg til Tjeneste.« Og dermed vendte han sin Vogn og kørte sin Vej, medens Herremanden tudede af Raseri, og hele Gaardens Befolkning skreg og jamrede sig, saa som de vare blevne lemlæstede og skamslaaede alle sammen, da Klippeblokken holdt sit Indtog. Bonden, som var listet væk i rette Tid, blev taget op af Karlen nede i Alleen og agede med hjem til sin Gaard.

Et Aarstid forløb, og da det var omme, havde Djævelen været to Aar i Bondens Tjeneste. Bonden havde nu baade Kør og Faar, og paa hans Bord var der fuldt op af Mad og Drikke. Herremanden havde med stor Bekostning faaet sine Pengekister gravet ud og sprængt Klippeblokken; siden havde han ladet Gaarden genopbygge, og med alt det havde han haft saa travlt, at han ikke havde faaet Tid til at udtænke en ordentlig Hævn over Bonden. Men nu vare de sidste Spor af Klippeblokken og dens Bedrifter forsvundne af hans Gaard, og nu skulde Bonden faa at føle hans Vrede.

Ridefogden maatte altsaa paa ny af Sted til Bondegaarden, og Bonden maatte paa ny af Sted til Herregaarden.

»Naa er du der!« sagde Herremanden, da Bonden med Huen i Haanden var kommen inden for Døren. »Jeg hører, du gaar og praler af, hvordan du og din rare Tjenestekarl ene to kunde rive Herremandens Port om og knuse mine Kælderlofter.«

»Ingenlunde! Ingenlunde!« stammede den stakkels Bonde. »Jeg har ikke nævnet Naadigherrens Port med en Stavelse.«

»Hold din Mund, og luk dine Øjne op! Kan du se den Skov derude?«

»Ja vel, Naadigherre! Det er Grønnehaven,« sagde Bonden og rystede af Skræk over hele Kroppen.

»Det er rigtig, gode Ven; det er Grønnehaven,« gentog Herremanden og vendte det hvide ud af Øjnene. »Det er alle sammen store, dejlige Træer, ældgamle Bøge og Ege. Den Skov skal nu fældes, for jeg vil have Udsigt til Søen, og det Arbejde skal du faa Lov til at besørge; men det skal være færdigt til i Morgen Aften.«

»Det er plat umuligt, Naadigherre!« klynkede Bonden. »Selv om jeg faar alle Byens Mænd og Karle til Hjælp, kan vi ikke naa det i tre Vintre.«

»Byens Mænd og Karle!« raabte Herremanden og lo, »Nej, jeg tænker, at du og din stærke Karl kan gøre det ene to. Og alle Træerne skal ligge med Rodenden i Øst og Toppen i Vest, og hvis der staar et eneste Træ i Morgen Aften, naar Solen gaar ned, saa skal du blive hængt op i det med Hovedet ned og Benene op, og saa skal du blive pisket saa længe der er Gnist af Liv i dig. Har du forstaaet det?«

Den arme Bonde tumlede rædselslagen ud af Herremandens Dør og kom hjem, han vidste ej selv hvordan. Men saa snart hans raske Tjenestekarl havde faaet Rede paa, hvad Herremanden vilde, trøstede han sin Husbond paa det bedste og lovede ham at klare det lige saa godt, som han klarede Historien med Klippeblokken.

»Men det er jo plat umuligt, lille Søn!« stønnede Bonden og rev sig med alle ti Fingre i Haaret. »Vi er ene to, og alle Træerne skal ligge med Roden i Øst og Toppen i Vest.

»Det betyder bare, at vi skal gaa Østen om Skoven og begynde fra den Kant,« sagde Karlen; »det kan jo være os lige meget.«

Næste Morgen fulgtes de ad, Bonden og Karlen. De gik Østen om Skoven op paa en høj Bakke, og der standsede de. »Nu vender vi begge to Ansigtet imod Skoven,« sagde Karlen, »og du tæller: En, to, tre! saa er det hele besørget.«

»Det ender med, at han slaar os ihjel begge to,« sukkede Bonden.

»Passiar!« sagde Karlen. »Tæl nu!«

»En . . . to . . . tre!« talte Bonden, og lige som han sagde tre, pustede Karlen med sin Mund saa forfærdeligt, at alle Træerne krummede deres Top ned til Jorden, og hele Skoven faldt. Der laa den med Rodenden i Øst og Toppen i Vest; ikke en Kvist var bleven staaende.

»Nu maa vi op til Gaarden og spørge Naadigherren, om han er tilfreds,« sagde Karlen.

»Vil du ikke gaa ene?« bad Bonden helt mindelig.

»Nej, vi maa følges ad,« sagde Karlen.

»Men Spiret!« udbrød Bonden i det samme. »Hvor er Herregaardens Spir med den forgyldte Fløj og Naadigherrens Navnetræk?«

»Ja det maa saa være gaaet med og ligger vel nede i Gaarden,« sagde Karlen. »Det faar vi nok at se, naar vi kommer derind. Kanske jeg har blæst lidt for stærkt!«

De skyndte sig op til Herregaarden, men inden de naaede Porten, hørte de høje Jammersskrig henne fra den store Tørvemose. De gik efter Lyden, og der laa den ulykkelige Herremand midt i al Tørven med brækkede Lemmer og knækkede Ribben. Af Pine havde han væltet

sig omkring i den sorte, nyæltede Tørvedynd og saa ud, saa han ikke var til at kende.

»Hvad er du for et Svinebæst?« raabte Karlen.

»Hjælp, hjælp!« bad Herremanden.

»Ja Slidder, Sladder! Skulde man hjælpe enhver Somikkel, der drikker sig fuld og falder i Tørvemosen, fik man nok at bestille,« sagde Karlen. »Du kan hjælpe dig selv.«

»Nej, nej!« skreg Herremanden. »Jeg har brækket mine Ben og knækket hele min Krop. Jeg er ikke fuld. Jeg er Naadigherren selv.«

»Du er vel Fanden selv — jeg skulde ikke sige saa slemt,« grinede Karlen. »Vil du bilde os ind, at du er Naadigherren! Tror du ikke, vi kender ham! Nok ser du fæl ud, men dog ikke saa fæl som han.«

»Ved min Ære og mine Forfædres Ligkapel!« raabte Herremanden. »Hjælp, hjælp!«

»Han siger sandt,« hviskede Bonden til sin Karl. »Det er Naadigherren selv. Nu er vi da først ulykkelige.«

»Ej, ej, ja jeg tror virkelig, det er vor gode, kære, velsignede Herre, der er falden i Mosen,« udbrød Karlen højt. »Hvordan er det dog gaaet til, at Naadigherren er kommen i den Suppedas?«

»Spild ikke Tiden med Snak, men træk mig op!« raabte Herremanden saa bistert, som han formaaede.

»Naadigherren sad maaske ude i Lysthuset ved et lille Formiddagsglas for at se, hvad den sølle Bonde vilde gøre ved Skoven. Og allerbedst som Naadigherren lyttede, om der ikke skulde høres noget fra den Kant, der kunde ligne Graad og Jammerklage, saa kommer der et hæsligt Vindpust, saa hele den dejlige Skov triller om, og med det samme blæser Spiret af Herregaarden, og Naadigherren blæser ud af Lysthuset, op over Tagrygningen og langt her ud i denne Mose. Et stort, stort Held, at Naadigherren ikke blæste ud i Tørvegraven og druknede. Hvor vilde vi

dog have sørget alle sammen, hvis vor gode, kære, velsignede Herre havde endt sine Dage saa brat.«

Under denne lange Snak havde Karlen og Bonden i Forening trukket Herremanden op af Tørveælten og lagt ham forsigtigt ned paa det grønne. Derpaa hentede de Heste og Vogn og kørte ham hjem til Herregaarden, men ikke færre end tre Læger maatte kurere paa ham et helt Aar, inden han nogenlunde kom sig igen, og lige saa lang Tid forløb, inden han ret havde faaet udtænkt, hvorledes han skulde hævne sig paa Bonden.

Imidlertid blev denne rigere for hvert Aar, der gik; hans Karl tjente ham med største Troskab, og dog havde han ikke endnu forlangt en Skilling i Løn. Bonden havde mange Gange tilbudt ham baade Penge og Klæder, men Karlen svarede hver Gang, at dermed havde det ingen Hast.

Nu kom der igen Bud til Bonden om at komme op paa Herregaarden. Bonden var saa angest for at gaa, at Karlen maatte sætte Mod i ham.

»Naa er du der!« sagde Herremanden, da Bonden traadte ind. »I Morgen skal vi to ud paa en Køretur. Jeg ved, du har gode Heste. Du kan møde her paa Slaget otte med dem og spænde dem for min Vogn, og saa farer vi til Helvede begge to.«

Bonden blev helt graa i sit Ansigt af Skræk. »Til Helvede, Naadigherre!« stammede han. »Det er et Sted, ethvert Kristenmenneske maa bede Gud bevare sig for!«

Da lo Herremanden af fuld Hals. »Endelig har jeg dog fundet paa Raad til at tæmme dig og din stærke Karl. Jeg tænkte nok, jeg skulde blive eders Overmand. Tag kun du ham med! Ingen Snak! Paa Slaget otte i Morgen tidlig er du her!«

Bonden gik hjem endnu mere forfærdet end nogen Sinde før og opsøgte straks sin tro Tjenestekarl. »Nu er

han helt fra Forstanden,« klynkede Bonden. »I Morgen vil han age lige til Helvede. Hvad skal vi gøre?«

»Vi lader ham faa sin Vilje,« sagde Karlen. »Hej hop, Husbond! Det skal blive lystigt,« og Karlen sprang højt i Luften af Glæde. »I Morgen er det tre Aar siden, jeg kom i Tjeneste hos dig, og jeg har endnu ikke fortalt dig, hvem jeg er. Nu skal du vide det. Jeg er Djævelen. Jeg tog en Almisse fra de fattige, og til Straf blev jeg dømt til at tjene tre Aar her paa Jorden,«

Hvad Bonden ikke havde været angest før, saa blev han det nu; men Karlen vedblev: »Du skal ikke være ræd, gode Husbond! Dig skal intet ondt vederfares. For min Tjeneste kræver jeg ingen anden Løn, end at du tager med paa Køreturen i Morgen. Naar vi kommer til Stedet, stiger Naadigherren ud af Kareten; du holder ved Hestene og maa ikke se dig om! Først naar der kommer en sort Hund hen til dig, kan du vende dig og se, hvad der bliver af Naadigherren. Og saa følger du Hunden; den skal vise dig Vej hjem.«

Bonden maatte med paa Køreturen, enten han vilde eller ej; hvem skulde ellers køre ham Hestene hjem? Tidlig den næste Morgen var Karlen paa Færde; han fodrede Hestene, vadskede og striglede dem, saa det stod efter, og da Klokken slog otte, red han og Bonden ind paa Herregaarden. Kareten stod i Gaarden, og næppe vare Hestene spændte for, før Herremanden sad i Vognen. Tjenestekarlen sprang paa Bukken, Bonden kravlede op paa Tjenersædet bagpaa, og saa gik det af Sted som en Stormvind.

»Hej, Halloj!« raabte Bonden midt under Farten. »Der fløj min Hat. Hold stille et Øjeblik!«

»Ha ha ha!« lo Karlen »Din Hat ligger allerede ni Hundrede Mile borte; den kan du faa, naar du kører hjem,« og af Sted gik det nden Standsning.

Omsider holdt Vognen stille. De befandt sig paa en umaadelig Eng; saa langt Øjet rakte, var ingen Høj, ingen

Busk, intet Træ at se. Naadigherren steg ud af Kareten, Bonden tog Tømmerne og vendte Vognen. Kort efter kom en sort Hund løbende hen til ham. Han mindedes da, at Karlen havde givet ham Lov til at se sig tilbage, og det

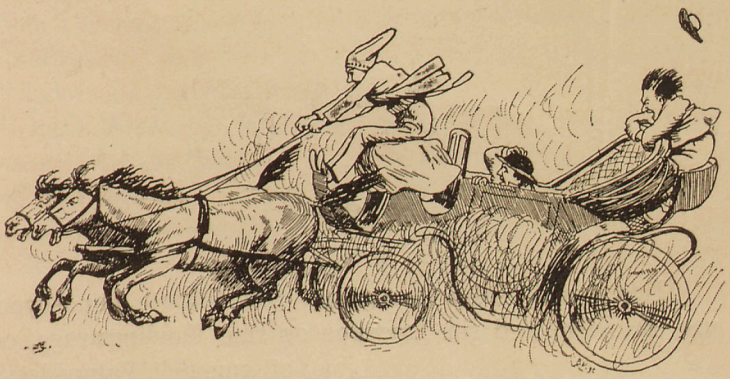

gjorde han. Engen var forsvunden, og alting var skjult i en tyk, stinkende Svovldamp, af hvilken de blaa Luer hist og her sloge i Vejret. Inde fra Taagen hørte han ynkelige Jammerskrig. Han troede at kende Naadigherrens Stemme; men her var ikke Tid at tøve. I en Fart kom han paa Bukken og lod Hestene trave til. Den sorte Hund løb foran og viste Vejen. Noget efter fandt han sin tabte Hat, og faa Øjeblikke senere rullede Vognen ind ad hans egen Port. Men Naadigherren saa man aldrig mere.

Askepot.

Ude paa de store Græsgange, som tilhørte Landsbyen, var Brønden med sin Trævippe og sine Vandingstruge, og et gammelt Valnøddetræ stod midt i den brændende Sol og kastede sin Skygge over Brønden, over den høje Vippe og de store Truge. Landsbyens Piger, som vogtede Kvæget, samlede sig ofte under Træets Skygge; der sad de saa og spandt paa deres Haandtene, spøgte og lo og snakkede i Munden paa hverandre, medens alt Kvæget laa i Rundkreds og tyggede Drøv ude i det hvide Solskin. Som de saaledes sad en Dag, stod pludselig midt iblandt dem en gammel Mand med et stort, hvidt Skæg, der naaede ham til Bæltet. Han hævede advarende sin Haand i Vejret og sagde: »Vogt eder for denne Brønd, Piger! for dersom en af eder taber sin Ten i den, bliver i samme Stund hendes Moder til en Ko.«

Den gamle forsvandt lige saa pludselig, som han var kommen; men alle Pigerne sad og saa forundrede paa hverandre. En og anden rykkede Brønden nærmere og kikkede nysgerrig ud over Brystværnet, og blandt dem, der kikkede ivrigst var Mara, den smukkeste Pige af dem alle. Men i samme Stund hendes Blik mødte Brøndens klare Øje dybt nede, gled hendes Ten fra hende og plumpede i Vandet. Fuld af Skræk løb hun hjem og ilede ind i Huset. Hendes Moder var intet Steds at finde; men ude ved Staldøren stod en fremmed Ko; den vendte sig om imod hende og saa bedrøvet paa hende med sine store Øjne. Hvor skar det den smukke Pige i Hjertet! Hun vidste nu, at dette Dyr var hendes Moder, og at det var hendes Uforsigtighed der var Skyld i Ulykken. Pigen lagde sine Arme om Koens Hals, græd og kaldte den med de ømmeste Navne, og den næste Dag førte hun den ud paa Græsgangene sammen med det øvrige Kvæg, fodrede og plejede den paa bedste Maade, gav den det klareste Vand at drikke og skærmede den, saa godt hun kunde, mod Bremser og Fluer.

Da en Tid var gaaet, tog Pigens Fader sig en anden Kone. Hun var Enke og havde en Datter, som var jævnaldrende med Stifdatteren; men denne Datter var ligesaa grim, som Mara var smuk. Derover ærgrede Stifmoderen sig, og hun blev vred og grusom mod den smukke Pige. Hun forbød Mara at vadske og kæmme sig, lod hende gøre alt det groveste Arbejde i Huset og gav hende usle, pjaltede Klæder. Ja hun fik ikke engang Lov til at beholde sin egen Seng; den skulde Stifmoderens grimme Datter sove i; Mara kunde lægge sig i Askedyngen paa Arnen; det Leje var blødt nok til hende. Det var sørgeligt at se den smukke Pige gaa omkring snavset og støvet, barbenet og pjaltet, og for end mere at haane og drille hende, kaldte Stifmoderen og hendes Datter hende aldrig andet end Askepot. Men Stifmoderen syntes endda ikke, at det var For-

træd nok; hun maatte finde paa endnu mere, og havde hun turdet følge sin Lyst, havde hun allerhelst slaaet Mara ihjel. En Morgen, da hun skulde ud med Køerne, kastede hun et stort Bundt Hør hen til hende og sagde: »Se her, Askepot! Nu spinder du mig denne Hør inden Aften og vinder den i Nøgler, og vover du at komme hjem, forinden du er færdig med det Arbejde, slaar jeg dig fordærvet.«

Den stakkels Pige spandt og spandt, det bedste hun kunde; men da Middag kom, var det endnu næppe svunden af den store Hørtot. Da blev hun saare ulykkelig til Mode, gik hen til Koen, der engang havde været hendes Moder, slog sine Arme om dens Hals og græd bitterlig. Og Koen saa paa hende med sine bedrøvede Øjne og slikkede hende med sin ru Tunge, men Pigen lod sig ikke trøste. »Aa Moder, Moder!« sagde hun grædende; »jeg har fortjent det altsammen; det er mig, der er Skyld i din Ulykke. Jeg spejlede mig i Brønden, jeg vilde se, om det var sandt, at jeg var saa smuk, som Folk sagde, og saa faldt Tenen fra mig, og dog vidste jeg forud, hvor let det kunde gaa galt; den gamle Mand havde advaret os alle sammen.«

Da begyndte Koen at tale. »Du skal ikke græde mere, lille Mara, hverken over mig eller over Hørren; jeg skal hjælpe dig. Læg Hørren foran mig som et Knippe Hø, saa tygger jeg den, og du vil da se en fin, spunden Traad komme frem af mit ene Øre. Den griber du fat, og alt som jeg tygger vinder du i Nøgle; det skal snart være besørget.«

Da Mara kom hjem om Aftenen, gav hun sin Stifmoder et stort Nøgle finspundet Hørgarn, og Stifmoderen kunde saaledes ikke engang faa Lejlighed til at skænde paa hende; tværtimod maatte hun højlig undre sig over sin Stifdatters Dygtighed. »Men bi kun du«, tænkte hun; »jeg skal nok finde dig!« Hun gav hende derfor den følgende Morgen et endnu større Bundt Hør med end den foregaaende Dag, og da Mara fik spundet det paa samme Maade ved

Koens Hjælp, gjorde hun den tredje Dag Bundtet endnu større og befalede sin egen Datter at følge efter Mara, lægge sig paa Lur i Nærheden og se, paa hvad Maade Stifdatteren fik sit Arbejde udført; thi hun kunde nok vide, at det ikke gik til paa naturlig Maade. Stifdatteren adlød sin Moder med største Glæde, og ved Middagstid kom hun helt stakaandet løbende hjem og fortalte sin Moder, at Koen tyggede Hørren, og Mara gjorde intet andet end at trække den færdige Traad frem af Koens Øre og vinde den til Nøgle.

Stifmoderen overtalte nu sin Mand til at slagte Koen, og da Mara kom hjem, hørte hun, at hendes Fader og Stifmoder i Forening aftalte Dagen. Den smukke Pige tiggede og bad, at de vilde slagte en anden Ko, men alt forgæves. Mara græd den hele Nat, og grædende drog hun ad Marken til den følgende Morgen med sin Hjord. Da gik Koen, som havde været hendes Moder, hen til hende, saa paa hende med sine bedrøvede Øjne, slikkede hendes Arm med sin ru Tunge og spurgte hende, hvorfor hun græd saa bitterlig. Mara fortalte hende alt; Men Koen sagde: »Du skal ikke græde, min lille Mara! Naar de har slagtet mig, skal du samle mine Ben og grave dem ned i Havehjørnet ved den store Sten, og hvis du engang kommer i Nød, saa gaa ned til min Grav, og du skal finde den Hjælp, du søger!«

Koen blev slagtet, og der blev kogt og braset i Huset i flere Dage; men Mara vilde intet smage af de Retter, og det kunde hun ogsaa let blive fri for. Derimod gjorde hun, som Koen havde sagt, samlede alle dens Ben og Knogler og grov dem ned i Havehjørnet under den store Sten.

En Søndag Morgen rygtedes det i Byen, at Kejsersønnen med et prægtigt Følge vilde overvære den hellige Messe i Landsbyens Kirke, og Stifmoderen og hendes Datter smykkede sig paa det bedste for at komme med til den Stads. Mara havde ogsaa stor Lyst til at se Kejsersønnen og bad

om Lov til at gaa med; men Stifmoderen slog en spottende Latter op, og hendes grimme Datter raabte: »Hvad tænker du paa, Askepot? Vil du følges til Kirke med os i saadanne Pjalter? Det blev et nydeligt Syn, at se Moder og mig komme i Selskab med dig!« — »Mara trænger til noget at bestille,« sagde Stifmoderen ondskabsfuldt; »hun ved ikke, hvordan hun skal faa Ende paa Tiden; men det er der gode Raad for.« Derpaa tog hun en Skaal fuld af Hirse og slog den med et Kast ud af Døren. Skaalen beholdt hun i Haanden; men Hirsen spredtes over hele Gaardspladsen. »Naar du har Middagsmaden færdig,« sagde den onde Stifmoder,« kan du gaa ud og samle Hirse op; men finder jeg et eneste Frø efter dig, naar jeg kommer hjem, slaar jeg dig fordærvet.« Da lo Datteren af fuld Hals og spankede strunk til Kirke ved Siden af sin Moder, men den stakkels Mara sank fortvivlet ned paa Arnekanten og græd, som hendes Hjerte skulde briste. Det var umuligt at finde og opsamle alle de fine Hirsefrø, som laa spredte for alle Vinde. Da kom hun til at huske paa sin Moders Grav og paa Koens Ord, at naar hun kom i Nød, skulde hun der finde Hjælp, og grædende gik hun ned til Havehjørnet for at klage sin bitre Sorg paa det Sted, hvor hendes Moders Ben hvilede. Men hvor forundret blev hun ikke, da hun kom derned og saa, at paa Graven stod et stort, aabent Skrin, fyldt med kostbare Silkeklæder, og paa Skrinets Laag sad to hvide Duer. De kurrede venligt til den moderløse og forladte Pige og sagde: »Kom hid, kom hid, Mara lille! Tag op, hvad der er i Skrinet, smyk dig, og gaa i Kirke! Vi skal nok udføre dit Arbejde.« Mara tog Klæderne, ilede op i Huset, vadskede og kæmmede sig, kastede sine Pjalter paa Arnen og iførte sig Silkeklædningen. Da hun traadte ind i Kirken, vendte alle Folk sig og saa efter hende; men der var ikke en, som kendte hende. Kejsersønnen saa hende ogsaa, og han tænkte ved sig selv: »Saadan maa en Kejserinde se ud,«

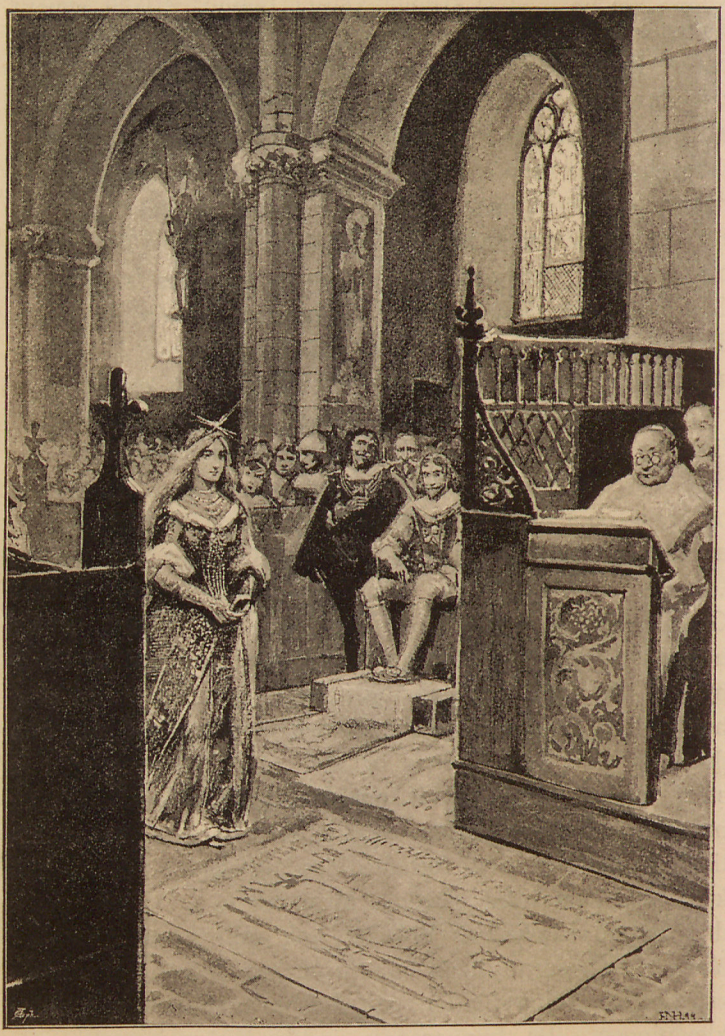

og Mara saa paa Kejsersønnen, saa hendes Hjerte bankede højt derved.

Da Messen var til Ende, listede Askepot sig ud af Kirken, først af alle, skyndte sig hjem og trak atter i sine pjaltede Klæder. Derpaa løb hun ned i Haven og lagde al sin Stads i Skrinet; Laaget sprang i, Skrinet forsvandt, og Mara ilede tilbage til sit Køkken; men her var alt i skønneste Orden: Middagsmaden var færdig og Skaalen atter fuld af Hirse; de hvide Duer havde fundet hvert eneste Frø og udrettet alt det Arbejde, Stifmoderen havde paalagt Mara. Et Øjeblik efter kom den onde Kvinde hjem tillige med sin Datter; de undrede sig højlig over, at Mara havde alt i Stand; dog nævnede de intet derom; des mere talte de om Kejsersønnen og den prægtigklædte Jomfru, som ingen kendte.

Næste Søndag ventede man atter Kejsersønnen; Folk i Byen sagde, at det var nok ikke saa meget for Messens Skyld, han kom, som for at se den smukke Jomfru i de prægtige Klæder, og Stifmoderen og hendes Datter vilde igen til Kirke. Førend de gik, tog Stifmoderen en endnu større Skaal fuld af Hirse, slængte dens Indhold ud over Gaardspladsen og raabte spottende til Mara: »Der er Søndagsarbejde for dig, Askepot; men hvis du ikke tillige har Middagsmaden færdig, naar vi kommer tilbage, slaar jeg dig fordærvet.«

Stifmoderen og hendes Datter gik til Kirke, og Mara skyndte sig ned til sin Moders Grav. Der stod atter Skrinet. Laaget var aabent, og paa Laaget sad begge de hvide Duer. De talte til Mara som forrige Gang, og Mara tog en Klædning af skinnende Sølv op af Skrinet, vadskede og kæmmede sig, klædte sig paa og gik til Kirke. Kejsersønnen var i Kirken, og under hele Messen havde han ikke sine Øjne fra den dejlige Jomfru i de skinnende Sølvklæder. Han besluttede, at naar Messen var til Ende, vilde han følge efter hende og spørge hende, hvem hun var; men

Mara var atter ude af Kirken før nogen anden, og da Kejsersønnen vilde følge efter hende, var hun forsvunden.

Mara ilede hjem, tog sine pjaltede Klæder paa og lagde Sølvklædningen i Skrinet. Duerne havde udført alt hendes Arbejde, og Skaalen stod fuld af Hirse, men Stifmoderen og hendes Datter talede endnu mere denne Gang om den smukke Kejsersøn og den dejlige Jomfru i Sølvklædningen. Ikke et Menneske vidste, hvem hun var, eller hvorfra hun kom.

Den følgende Søndag gik alt paa samme Maade. Stifmoderen og hendes Datter gik til Kirke for at se Kejsersønnen, og før de gik, strøede de endnu mere Hirse ud end begge de andre Gange tilsammen, og Stifmoderen raabte, da hun gik: »Dersom du ikke har pillet hvert eneste Frø op, til vi kommer hjem, og har Middagsmaden paa Bordet, saa slaar jeg dig fordærvet, din grimme, skidne Askepot.«

Næppe vare de ude af Huset, saa gik Mara ned til sin Moders Grav; Skrinet stod der som de to foregaaende Søndage, og denne Gang laa deri en Klædning af det pure Guld, helt overstrøet med funklende Diamanter. Mara vadskede, kæmmede og klædte sig paa, og Duerne pikkede Hirse op med deres travle Næb. Men da Mara traadte ind i Kirken, var det, som om Solen lyste over Mure og Hvælvinger, og alle Folk vendte sig om for at se den dejlige Jomfru. Kejsersønnen tænkte: »Denne Gang skal jeg passe bedre paa«, og da Messen var til Ende, ilede han ud af Kirken lige i Hælene paa Mara. Da den stakkels Askepot mærkede, at hun blev forfulgt, skyndte hun sig endnu hurtigere af Sted og snoede sig med største Behændighed gennem Mængden. Hun slap ogsaa lykkelig bort, men i Forskrækkelsen og Trængslen tabte hun sin højre Sko. Da Kejsersønnen mærkede, at han ikke kunde indhente hende, tog han den lille Guldsko op og gemte den; han tænkte, at han ved Hjælp af den maaske kunde opsøge den dejlige Jomfru. Men Mara gik omkring i sine gamle Klæder, da

Stifmoderen og hendes Datter kom fra Kirke, Middagsmaden var paa Bordet, og hvert eneste Hirsefrø var pillet op.

Fra den Dag af drog Kejsersønnen rundt i det hele Rige, fulgt af alle sine Tjenere, for at opsøge den smukke Jomfru, som havde tabt sin Guldsko. Og alle de smukkeste Piger i det hele Rige maatte frem for Kejsersønnen for at prøve Guldskoen; men der var ikke en, som kunde passe den; til den ene var den for lang, til den anden for kort, til en tredje for bred, til en fjerde for smal og saa fremdeles. Kejsersønnen kom nu ogsaa til det Hus, hvor den onde Stifmoder boede. Saa snart hun saa Prinsen paa sin høje Hest og alle hans silkeklædte Tjenere, befalede hun Askepot at skjule sig i en stor Kiste, som stod i Stuen, og ilede derefter ud for at tage imod den fornemme Gæst. Kejsersønnen spurgte, om der ikke i hendes Hus fandtes en ung og smuk Jomfru. Stifmoderen svarede: »Jo, een!« og hentede sin Datter. Kejsersønnen traadte ind i Stuen, og den grimme Pige stak sin Fod frem for at prøve Skoen; men hun kunde ikke engang presse Tæerne ind, langt mindre Hælen. Nu spurgte Kejsersønnen, om de ikke havde en Pige til der i Huset; paa det Spørgsmaal svarede Stifmoderen nej. Men i det samme fløj Hanen, som havde siddet oppe paa Tagbjælken, ned paa Kistelaaget og raabte:

»Kykeliky og Kikerikaa!
Her sidder den Pige med Guldsko paa.«

»Yst, yst!« raabte Stifmoderen og slog med et Stegespid efter Hanen. »Vil du holde Mund, dit forbandede Kræ!« Men Kejsersønnen havde hørt, hvad Hanen raabte, og Kistelaaget maatte til Vejrs. Der sad den dejlige Mara i selv samme Guldklædning, som hun den tredje Søndag havde haft paa i Kirken, og under den gyldne Kjolesøm stak en lille, bar Fod frem, og netop til den alene passede Prinsens Guldsko. Da Mara havde sat Skoen paa sin Fod, løftede Kejsersønnen hende op og spurgte hende, om hun

vilde være hans Hustru og Prinsesse. Og da Mara sagde ja, bar han hende udenfor og satte hende paa sin høje Hest og red bort med hende, fulgt af alle sine Tjenere. Men den onde Stifmoder blev gul og hendes Datter blev grøn af den pureste Misundelse, og den Dag Askepot blev Kejserinde, døde de af Ærgrelse begge to.

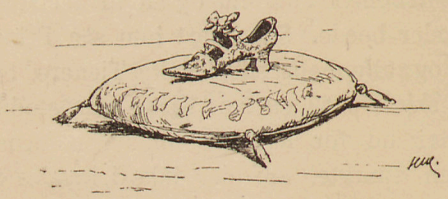

MICHMANN'S
BETEL